

ROXANA GALAN

D'ALE DĂSCĂLIMII



Editura SFERA

ROXANA GALAN

D'ALE DASCĂLIMII

Lector: Leon Cocoș
Grafica: Roxana Galan
Tehnoredactare: Bogdan Artene

ISBN: 973-8399-69-6

Volum apărut sub egida
„Academiei Bârlădene”.

ROXANA GALAN

D'ALE DASCĂLIMII

**Editura Sfera
Bârlad - 2005**

Dedic această carte fiicei mele Emilia și tuturor colegilor mei știuți și neștiuți, acelor care și-au dăruit întreaga viață misiunii de dascăl, misiune menită să clădească spirite capabile oricând să se confrunte cu binele și răul, spirite în stare să aleagă cea mai grea dintre căile vieții, cale fără bucurii materiale: VIRTUTEA.

R.G.

Iată tagma dascălimii! navigând cum se cuvine
Însoțită de speranța că ce face... iese bine...
Întrebând în dreapta-n stânga dacă este de folos!
Până-ajunge să-nțeleagă că-i politic de prisos.

Iar'alături și în juru-i, dar privind de foarte sus,
E Inspectoratul – frate încuiat și bine „pus”,
Care mestecă într-una gustul sec, de mult trecut
Al vreunui gând pe care tot mereu l-a străbătut...

Iară vajnic dăscălimea se încrede-n orice plan
Creând competitivitate fără-un sprijin, fără-un ban...
Și-n final, văzând cum alții ajung cât mai sus de fire,
Stă cerșind la-„mpărăție” o fărâmbă de iubire.

R.G.

PRIMA ZI DE ȘCOALĂ

Un zgomot de fundal implantat în timp... verificarea microfoanelor care nu merg niciodată bine, așteptarea plicticoasă până la începerea festivității de deschidere a noului an școlar. Emoții încrustate într-un suflet de copil, în inima unui părinte, în amintirea unui timp veșnic reiterat al unui dascăl. Cândva, așteptam un activist de partid, responsabil cu educația la primărie, care, din exces de zel, ne cerea să-l urmărim pe Tovarășul la televizor, dând din mâini. Mai nou, așteptăm un deputat sau senator de prin zonă, un preot sau doi și, bineînțeles, primarul sau un reprezentant al lui, directorul școlii, adjunctul, foști absolvenți... În aer plutesc valuri de emoții mai ales dinspre grupul mare de elevi. Pentru noi, emoția primei zile de școală se confundă cu atmosfera unei alte ședințe de partid sau a unui alt consiliu, ședințe plicticoase, interminabile, făcute de „fleur de coucou”.

Oricum, ziua e măreață pentru tagma noastră în alt sens. Prin ea rețrăim visul copilului, al adolescentului de altădată. În fiecare an suntem producătorii acestui spectacol al începutului. Noi semnăm scenariul ce va marca jocul actorilor. Sperăm cu disperare că printre „aleși” vor fi elevii noștri. O altă bătălie va începe, nimic mai mult. Fie ca ea să marcheze victoria și pentru actori și pentru producători.

Zgomotul se estompează. Mulțimea de elevi se calmează, vrea să audă cuvintele directorului, invitațiilor, preotului și, în sfârșit, momentul cel mai important pentru „boboci”, glasul învățătorului sau al dirigintelui, lângă care vor rămâne cel puțin patru ani.

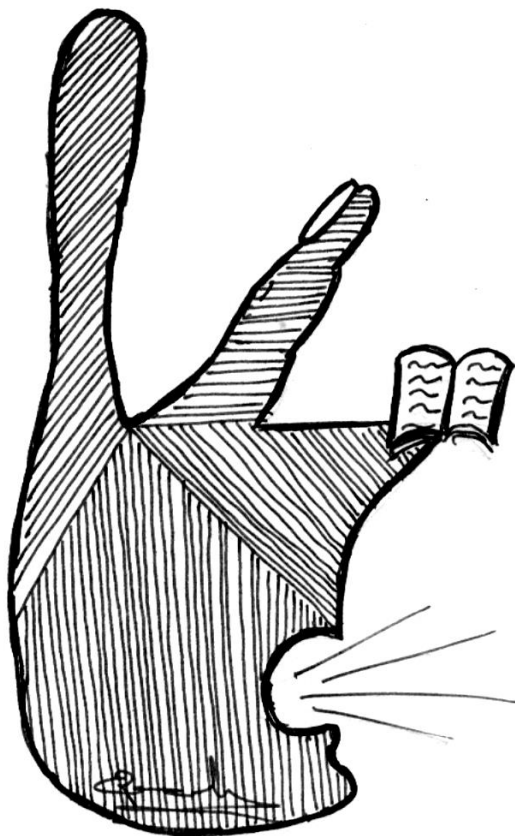
După multă vorbărie prețioasă – deformare profesională – elevii încep să-și piardă răbdarea. Unii părăsesc prin spate careul, se așează pe o bancă sau gard și continuă să pălăvrăgească în limbajul timpului lor la care noi, foștii elevi, participăm doar de pe margine. După ce se aud apeluri: „Liniște!”, „Păstrați liniștea!”, „Faceți liniște!”, conducătorii pun capăt festivității, dându-și seama că a ținut prea mult, chiar și pentru ei, care și-au cultivat îndelung răbdarea. Se anunță numele învățătorilor și diriginților. Dascălii care au de preluat o clasă își caută grupurile de copii, îi strigă de pe o listă și cu toții se îndreaptă spre sala în care vor învăța. Acolo va începe o nouă aventură, ce se va sfârși dincolo de cei patru ani petrecuți împreună, pentru că orice vârstă școlară se va așeza într-un sertar prevăzut cu imagini și fișiere salvate.

În clase, facem cunoștință cu elevii și cu o parte dintre părinți. Toți suntem agitați, curioși, emoționați. Fiecare dorește să afle, să spună ceva, iar tu, dascălul, trebuie să fii pretutindeni. Arunci sfaturi, rostești „maxime”, dai ordine, ești căpitanul, vedeta. Tu hotărăști ce vor face de mâine elevii, ce orar vor avea, ce manuale vor primi.

E o zi cu multe flori și cu dureri de cap, de gât, pentru că trebuie să vorbești cu toată lumea, de la fiecare elev la fiecare părinte, de la fiecare coleg la directori, administrator, femeie de serviciu etc... și, în final, când deja simți că ai uitat de propria existență, de familie, de colegi, de directori, realizezi că a început un nou an școlar. Nu-i nimic, te vei obișnui, căci în fiecare zi te vei consuma la fel de mult, până la uitarea de sine. Dumnezeu să ne țină, căci darurile au fost împărțite de ursitoare la naștere și cu ele lucrăm toată viața. Probabil și dincolo,... tot dascăli vom fi.

CAPITOLUL I

ZEII



INVĂȚĂMÎNT MODERN

CONSILIU PROFESORAL

Învățământul românesc nu mai prididește cu schimbările, adică, în termeni moderni, cu „cosmetizările”. E foarte adevărat că utilizatorii „limbajului de plastic” au nimerit-o de această dată. A cosmetiza înseamnă de fapt spoială, fațadă, căci, în fond, românul rămâne mereu cu gura căscată în fața fardului, pentru că nu mai are profunzimea esențelor. Fardul ia repede fața, dar dedesubt coclește rugina vremii, așa că peste tot se schimbă decorul, dar scena rămâne aceeași. De zeci de ani ne chinuim să schimbăm câte ceva; dar ce stânenitor, enervant!... Ne revoltăm ca într-o democrație adevărată împotriva ideilor, a noului, pentru că ne e frică de schimbare, de fapt, ne e frică de propriile neputințe, de propria noastră lene de a accepta noul. Comoditatea ne arată că vechile structuri sunt bune, dar, pe ele mai putem adăuga câte ceva, după ce le mai curățăm de patina vremii, „căci nimic nu e nou sub soare”. În final, aspectul e tot vetust, asemeni unui perete denivelat pe care s-au aplicat prea multe straturi de vopsea.

Dincolo de divagațiile proprii acestui popor „născut poet”, de o „intelligență superioară” etc... vă invit să asistați împreună cu mine la un eveniment obișnuit în sistemul nostru educațional: Consiliul profesoral. El se petrece cel târziu o dată la două luni, prezența fiind obligatorie, cu excepția „feblețelor” directorale, a „îmbolnăviților” subțiți, sau a eternilor absenți, cărora directorul, oricum, le era dator. Scopul acestor ședințe, care se prelungesc mai rău decât cele comuniste, este de a aduce la cunoștința cadrelor didactice, ultimele modificări... vechi de când lumea, ale inspectoratului sau ministerului, în ceea ce

privește desfășurarea examenelor elevilor, profesorilor, mișcarea cadrelor didactice, sau diverse anunțuri.

Consiliul, la care ești condamnat să asisti și de care trebuie să te arăți interesat, este anunțat cu cel puțin trei zile înainte, pentru ca să-ți poți aranja treburile: să lași de mâncare familiei, să amâni toate planurile, întâlnirile, pentru că vei veni foarte târziu acasă, foarte obosit de atâta vorbărie de prisos și de atâta stat degeaba.

Cu o zi sau două înainte discuți cu câțiva apropiați dacă veți merge la cantină după ore, dacă veți aduce de acasă „sufertașul” sau, în cel mai rău caz, vă veți cumpăra nelipsiții covrigi cu mac, biscuiți simpli și, ca desert, napolitane sau biscuiți „Eugenia”.

În ziua evenimentului, fiecare își păstrează câte un loc strategic: cei care fumează, pe lângă cele patru ieșiri, ca să mai poată sorbi câte un strapacioc și să mai alunge plictiseala; cei mai în vârstă, pe fotoliile din fundal sau pe canapelele din spate, ca să mai ațipească nițel, asta dacă nu e prea puțină lume și atunci, directorul invită politicos și malițios în același timp, auditoriul în față; tineretul mai pe margini, flancând uriașa masă a cancelariei, ca să mai poată spune o glumă, zeloșii în față, la masă, înarmați cu scule insinuante: carnețele, pixuri, alții de nici o culoare, mai retrași, se pregătesc să folosească timpul cu folos, corectând lucrări sau teze.

Pe la orele 14, cu aproximație de sfert academic, toată lumea neînvoită se târăște spre sala cea mare a cancelariei, pentru a suporta un alt consiliu profesoral.

În aer plutește lânzezeala, gândurile mustind a liniștea de acasă, a dor de a sta cu cei dragi, a griji că peste câteva ore vei fi tot aici, suportând logoreea fără înțeles a directorilor, sau „suplețea” spirituală a unor colegi care știu să se facă remarcați, așa încât, dacă se întâmplă să se spună și ceva interesant, ochii abia de mai pot întinde privirea până la vorbitor, urechile se fac pâlnie, iar gândul se întinde leneș făcând eforturi disperate pentru a se înțelege cu rațiunea.

Toată lumea se așează, murmururile se sting la apelul directorului care își depune calm calabalâcul de dosare, regulamente, alte hârtii și ochelarii; ocheste un coleg care să scrie procesul-verbal, dovada scrisă a desfășurării acestei activități. Nu este consiliu cu temă, ci este un consiliu serios, de bilanț, unde asculți la nesfârșit câți elevi au promovat, câți au rămas corigenți sau repetenți, câte absențe s-au

acumulat pe clase, în procente, pe profile și ani de studiu, ce situații am dat și ce n-am dat, ce dosare, hârtii s-au făcut și ce nu, care dintre cadrele didactice s-au evidențiat, cu ce anume, ce sancțiuni s-au dat pentru elevii cu absențe sau cu probleme disciplinare, ce trebuie să mai îmbunătățim, ce trebuie să lăudăm, cine a luat grade, cu ce medii, cine a picat, cine trebuie invidiat, cine compătimit, urât, mazilit, marginalizat, dar toate.... „dragi colegi, trebuie făcute cu simț de răspundere. Știm că unii colegi mai întârzie la ore 5 – 10 minute, v-aș ruga să respectați programul... căci noi vom urmări și vom sancționa pe cei care nu-și fac meseria cum ar trebui, pentru că avem un prestigiu de apărat...”.

Dacă în primele zece minute te faci că asculți cu interes, abia apoi începe adevăratul consiliu. Doamnele gospodine își împărtășesc sau își scriu rețete culinare, de fapt mai toată lumea se gândește la mâncare, ce are sau ce ar putea prepara în pripă odată ajunsă acasă...

Alții confirmă sau ironizează spusele directorului care continuă să citească monoton, inexpressiv, parcă el însuși plictisit de propriile cuvinte inscripționate pe hârtii. Entuziasmul de început se estompează. Din persoana cea sigură pe sine, importantă, rămâne în curând un director insipid, pe care nimeni nu-l mai aude, unii nici măcar nu-l mai văd: căci ies din cancelarie, ba pe la baie, ba la o țigară și o cafea de pe la automatele de pe hol. În spatele lungii săli a cancelariei, doi domni trag un pui de somn, are și învățământul parlamentarii săi. Îi văd din celalalt capăt, deși nu trebuie să fac nici un efort pentru că se știe că asta fac de obicei. La un moment dat, unul dintre ei scoate un zgomot gălgâit, o sforăitură, scapă capul și se trezește speriat, în timp ce în sală tocmai se făcuse liniște. Rumoare. Domnul director, nedumerit, privește pe deasupra ochelarilor pe care ba și-i pune când citește, ba și-i scoate când vorbește liber, că te întrebi dacă e un tic sau e prea stângaci în tot ceea ce face, și-l depistează pe sforăitor; zâmbește pe sub mustața pe care nu o are și continuă puțin stingherit polologhia. După o oră și jumătate, timp în care s-au auzit chicoteli, oftaturi, râgâieli, bătai în sticla mesei ca să se facă liniște, persoane care-și dregeau vocea, probabil să se mai trezească, după ce directorul a mai cerut de câteva ori îngăduință și răbdare căci „nu mai este mult”, se trece la punctul doi al ordinii de zi, prezentat de doamna director adjunct.

Unii răsufală ușurați: „greul a trecut”. Câteva colegi se apropie cu îndrăzneală de director pentru a se învoi și acesta le permite să plece pentru vreo minciună importantă. Ceilalți continuă să suporte stoici prezentarea celui punct despre care vorbeam.

Doamna director e ambițioasă și vrea cu orice preț să vorbească liber, dar recunoaște că nu e o bună vorbitoare, așa că, ne face câteva anunțuri, ne dă câteva indicații de pe la nu știu ce ședință și încheie cam în jumătate de oră.

După vreo două ore se propune din „public” să nu mai asistăm la astfel de ședințe kilometrice, ci să se scrie toate informațiile și să se afișeze la vedere, căci, oricum nu le-ar citi nici 10% din personalul didactic. Domnul director ascultă ca de fiecare dată, spune că se va mai gândi, dar data viitoare o ia de la capăt cu zelul bineștiut.

Ajungem, în sfârșit, și la numărul trei al ordinii de zi: discuții. Acum lumea începe să se mai dezmoștească. Unii încep să se gândească la apropiata plecare și, deodată, totul devine suportabil; dar alții, zeloșii, oameni adevărați, profesori preocupați de procesul instructiv-educativ, se trezesc să ne mai țină niște discursuri după modelul mai sus amintit, sau după un model propriu, personalizat.

Oricum publicul se mai destinde puțin în funcție de cei care iau cuvântul: un anumit domn, om versat, ieșit la pensie de ani buni, dar încă pe baricade, căci sunt ore pentru el, are de pus probleme grave. Cu un aer doct, însoțit de ticuri verbale menite parcă să accentueze ceea ce are de spus, dar calculat, atent, ne comunică ultimele lui observații în materie de comportament, nivel cultural, interes școlar al elevilor noștri. O colegă, om deosebit de talentat și de mare bun simț, cam exagerat pentru orice perioadă istorică, se plânge de lipsa de grijă a colegilor pentru apărarea intereselor elevilor, care este sfântă pentru noi, dascălii. Imediat se aud murmure, proteste: „Dar interesele noastre cine le apără?”, se aude și un răspuns, destul de amețit: „Sindicatul”, spus ori de lider, ori de vreun nesindicalist, supărat de la ultima grevă când i s-au reținut bani din salariu și, drept protest, s-a retras din sindicat. Un anumit coleg vine doar cu un singur scop la asemenea ședințe (căci este o piesă importantă a liceului și directorul n-are ce să-i facă): să reclame pe cutare elevă sau elev, care au fost prinși în flagrant, bineînțeles de vajnicul luptător împotriva răului, fie fumând în W.C.-ul școlii, fie „călărind” o persoană de sex opus, fie

furând sau ștergându-se pe pantofi cu prosopul clasei, vorbind urât sau surprinzându-i amețiți. Drept urmare, va cere direcțiunii o anchetată cu tot calabalâcul de consecințe, în care sunt implicate școala, familia, poliția, procuratura etc. Acesta este expertul penibilului. Mai ia cuvântul un profesor în prag de pensie, cu un foarte ridicat nivel ridicol de moral, care e mereu revoltat de micile glume ale elevilor, plictisiți de sfaturile și amenințările acestui coleg.

Spre sfârșit, cu timiditate, ia cuvântul și veșnic nedumeritul nostru coleg, băiat bun, foarte capabil din punctul de vedere al specialității lui, dar inadapdat din punct de vedere social, incapabil să se desprindă de adolescență și, curios, incapabil să-și strunească elevii, care îl iau peste picior, nu-l ascultă, așa că cere tot timpul ajutor colegilor: „Vă rog, dați-mi un sfat, pentru că nu știu ce să fac!”.

Dacă domnul poet, prozator și profesor nu ne demonstrează că din cauza fetelor „trupeșe” pe care le are în clasă, are nevoie de alte bănci, înseamnă că e posibil să mai ia cuvântul o doamnă nonconformistă, „hușpită”, cum zice singură, care are de făcut vreo propunere trăsniță, soldată în final cu un pupic aruncat către director, pe care îl ia la pertu, mulțumindu-i că a reușit să aducă în școală automatele de cafea, internetul, telefonul cu cartele etc., eventual ne reproșează tuturor lipsa de imaginație. În rest, puțini vorbesc dacă nu sunt solicitați sau obligați.

Adevărul e că cei mai mulți dintre vorbitori au dreptate în toate cele spuse, dar majoritatea se gândește doar la cele 4-5 ore pierdute, la faptul că oboseala își va pune amprenta pe fiecare pentru câteva zile, încât își dorește, ori de câte ori se mai ridică unul și încă unul dintre vorbitori, să vadă mai degrabă cel mai prost film pe care televiziunile noastre îl dau din belșug, să spună cele mai stupide lucruri, numai să nu mai fie acolo.

Deci, după patru ore de spiciuri impunătoare, amuzante și ridicole, ne târâm gălăgioși și ofticați pentru cel puțin o săptămână, spre autobuz. Nu ne mai gândim la mâncare, ci mai curând la odihnă, relaxare. Visăm la ceva plăcut, ca un film bun, dar de unde atâta noroc, sau măcar o carte bună, dar cu siguranță că am adormi după o pagină, două. În autobuz, se vorbește tare, deformare profesională, se râde nervos, ca o descărcare, se praftește direcțiunea, (mă gândesc dacă ea știe despre toate astea sau măcar dacă le intuiește), după care ne urâm de toate și coborâm pe rând. Urmează o altă zi de școală. Oare ce zi o fi mâine?

INSPECȚIE DE FOND ?

Forma de verificare globală în învățământ este astăzi „inspecția de fond”. Înainte de ‘89 era numita „brigadă “ și putea fi „tehnică”, dacă inspectorii umblau cu nasul pe sus, o făceau pe persoanele interesante și plecau cu portbagajele pline, sau „artistică”, dacă benchetuiiau cot la cot cu profesorii, învățătorii și cine mai știe cu cine, totul terminându-se amiabil și fără sancțiuni.

După ‘90, echipa de oameni importanți s-a numit „inspecție de fond” și nu de formă, cum au lăsat unii înțelepți ai vremii să se creadă. Totuși, mulți dintre inspectorii veneau să studieze doar forma în care era așezat procesul de învățământ într-o anumită școală, adică hârțogăria cu care orice director se înarma, atunci când auzea de venirea inopinată a unei inspecții anunțată din timp. De regulă, se venea cu un microbuz aparținând Inspectoratului Județean.

Descinderea. După ce se serveau cafeaua, antreurile și perierile de rigoare, la sala de protocol sau în cabinetul directorului, se făcea o mică prezentare stufoasă, în fața cadrelor didactice, a cutremurătoarelor personalități prezente pe parcursul inspecției, presărată cu aplauze, zâmbete și înjurături, după caz. Fiecare își amintea, pesemne, cât de mult i-au tocit nervii unul sau altul dintre musafiri, sau lăuda pe unii pentru ajutorul acordat la grade, concursuri etc. Urma programul inspecției propriu-zise. Erau dezvăluite cu oarecare reticență câteva dintre intențiile inspecției, ni se aducea la cunoștință ce anume se va urmări, primeam avertismentul că nimeni nu va scăpa neinspectat, că se va ajunge, dacă, și numai dacă era cazul, la sancțiuni.

Toată lumea era ușor panicată, dar unii, cei cu mai multă experiență, se arătau foarte indiferenți, spunând: „Să vină!”, alții își luau ușor plictisiți un concediu medical, sătui de eternele frecuşuri și întrebându-se: „Dacă eu aș inspecta pe cutare inspector, cât i-aș tăia din salariu când aș constata că nici nu mai știe să predea de când e în inspectorat?” E adevărat că unii inspectori, degrevați ani întregi de ore, cam uitau să predea, rămânând doar cu cunoștințe teoretice. O lege, destul de recentă, îi obliga să aibă câteva ore la catedră pe tot timpul exercitării funcției la inspectorat. Colegii mai tineri își făceau rost de platoșe împotriva șuturilor în..., se puneau cu burta pe carte, toceau lecțiile, inventau ore cât mai interesante, veneau la timp la școală și intrau la timp în clase. Acesta era un lucru bun, pentru că, de regulă, directorul nu-i putea surprinde pe toți cei care nu-și făceau treaba pentru care erau plătiți, decât dacă își crea un sistem de trepăduși voluntari, care, la rândul lor, nu-și mai făceau nici ei datoria pentru că deveneau între timp „spioni”. Unii dintre inspectori, puțini ce-i drept, erau foarte maleabili, moderni, simpatici, împărtășeau în drum spre sala de clasă și înapoi impresii legate de lecțiile de specialitate, dădeau îndrumări sau, și mai elegant, spuneau cum ar fi făcut una sau alta dintre lecțiile la care asistaseră. Recunoșteau că orice profesor ar putea face o lecție model numai că nu are mereu starea necesară, din cauza rutinei zilnice, problemelor familiale, sănătății. Sunt și eu de acord că problemele particulare care ne afectează randamentul la școală, nu pot fi înlăturate definitiv, oricât ne-am strădui.

Alți inspectori, care călcau în vârful degetelor și vorbeau din vârful limbii, înălțându-și „mansarda” deasupra tuturor, nu comentau nimic, umblau permanent importanți, încruntați, de ziceai că mâine ți se desface contractul de muncă, iar, în final, nu erau în stare să facă nici o apreciere (bună sau rea), dar recomandau un calificativ „bun”, lăsând impresia că de data asta te-au iertat, dar de acum nu se va mai întâmpla.

Fete și fete, unele plictisite, altele mărturisind direct că le cam doare stomacul... așteptând momentul protocolului, bancurile din culise sau compania colegilor din înaltul for inspectorat, toate aureolate de gustul băuturilor fine, suportate de buzunarul cadrelor didactice sau, mai nou, de unii sponsori, de calabalâcul mulțumirilor și

temenelelor de care nu se mai săturau. Și dacă nu se săturau, începeau să se laude singuri, căci tu, biet profesor, învățător etc. erai dator să ascuți o grămadă de lucruri care nu te interesau, căci era în joc reputația ta.

Ideea finală e că inspectorii terorizau pe dascăli, aceștia la rândul lor îi terorizau pe elevi, cu excepția celor care făceau de obicei lucrul acesta, astfel încât toți ajungeau să se urască, să obosească tot mai mult, până când, plecarea echipei se apropia. Atunci lucrurile reveneau la normal, colegii se îmbrățișau, elevii se destindeau și cel puțin o săptămână, toată lumea slăbea frâiele, pentru ca să-și încarce bateriile. Dar nu acesta era sfârșitul: începea pregătirea pentru teze, pentru olimpiade, concursuri școlare, testarea națională, bacalaureat. Nimic nu se termina cu o astfel de inspecție, doar eram și mai obosiți și ne străduiam să încheiem un alt an școlar care, din an în an, ni se părea tot mai lung în funcție de tinerețea sufletească a fiecăruia.

Orice ar crede alții, ce poate fi mai dificil decât să lucrezi cu oamenii, să îi cunoști și să îi ajuți să-și dezvăluie personalitatea, să încerci să-i înțelegi, să ți-i apropii, să te atașezi de ei, să-i iubești și, mai ales, să nu uiți că și tu ai fost odată asemenea lor.

DOMNUL GEAMANTAN

Sub acest nume de „cod” figura unul dintre foștii inspectori generali ai județului nostru, într-o perioadă de „tristă amintire”. Domnul Geamantan, om robust, impozant, cu o figură jovială, cu un mers legănat de parcă descinsese de curând de pe o navă oceanică, putea fi văzut pe sălile inspectoratului, atunci când deținea funcția „absolută”, plimbând un geamantan maro, destul de proporțional cu înălțimea apreciabilă pe care o avea. Despre conținutul geamantanului se auzeau multe: fie că e plin de plocoane, porcul, curcanul, cașul, vânatul, sau e plin de banii „contribuabililor”. Trebuie să recunosc faptul că profesorii au și ei o imaginație devastatoare, dar plimbatul geamantanului prin inspectorat era o realitate, eu însămi fiind martora acestui fapt de vreo două ori. E foarte posibil ca în acel obiect să fi fost doar schimburi pentru deplasările pe care inspectorul le făcea. Întrebarea este: „Ce căta dom’ le cu el în clădirea inspectoratului?” Ar fi putut să-l lase în mașină sau acasă, nu să-l plimbe una-două pe holurile instituției pe care o conducea, cu atâta nonșalanță. Acum mă gândesc și la o alta variantă; dacă inspectorașul nostru avea un deosebit simț al umorului? E posibil atunci să fi făcut totul intenționat pentru a trezi suspiciuni sau pentru a crea o „legendă” în jurul lui, în timp ce dumnealui râdea pe sub mustață la orice privire iscoditoare sau îndrăzneță, plină de reproș. Totuși mi-e greu să cred că printre cei numiți inspectori generali în acest județ ar fi existat un actor, un clown atât de reușit, încât să-și canalizeze atenția și să-și irosească timpul în acest fel. Nu, nu pot să cred una ca asta. Cum nici oameni de spirit nu au existat într-o astfel de funcție, sau dacă au existat, și-au dat repede

demisia, domnul Geamantan rămâne un personaj proverbial. De câte ori mi-a fost dat să mă întâlnesc cu el, de cel puțin două ori l-am văzut cu celebrul geamantan din imitație de piele maro. Eu nu pot să mi-l imaginez altfel.

Nu știu dacă datorită geamantanului, acest domn a avansat destul de repede pe plan material, căci nici un inspector fost nu se poate întoarce la catedră, așa, fără funcție. El își reconfigurează cariera, ajungând cel puțin director de liceu, sau, mai nou, coordonator al vreunui O.N.G..

ADOLF HAȘ

Îl văd călcând săltat în cancelarie, veșnic preocupat, umblând cu pașii lui mici, proporționali cu trupul mărunț, dând din mâini larg, expresiv, înclinând ușor capul, căutându-și cu grijă cuvintele, apoi, deodată, făcând parcă un salt pe vârfuri, aruncându-și mâinile pentru a-și surprinde auditoriul. Îi privesc chipul de Hitleraș, cu părul dat într-o parte, început de chelie, cu trăsături aspre și cu mustăcioară prescurtată în mijlocul feței. Cred că e conștient de această asemănare. Știu că în spatele acestei figuri de director care se vrea important, se ascunde un om vulnerabil, controlat, un individ, hotărât, ambițios, întreprinzător cu adevărat. Nimeni nu-i neagă inteligența și abilitățile de conducător, dar toți recunosc tacit că exagerările îl transformă într-un cabotin inconstient. Domnul Adolf Haș își plimbă ades prin liceu mustața cu scopul de a afișa sub ea un zâmbet malițios și nu pierde ocazia, ba uneori și-o creează, pentru a sublinia, ce personalitate importantă are. Asistența zâmbește, recunoaște stânjenită la început, apoi nici nu-l mai bagă în seamă.

Autor al mai multor cărți de specialitate, Adolf Haș ține să-și promoveze lucrările nu numai printre colegi, ci și printre elevii care se simt obligați să-i cumpere operele și să ceară apoi cu modestie un autograf. În aceste cazuri, Adolf Haș se arată foarte deferent față de ceea ce reprezintă el pentru sine, pentru că nu dă impresia că îl interesează ce gândesc ceilalți, deși n-aș crede, și notează inspirat cuvinte fugare, făcând mici și nevinovate glume. Oricum, Adolf Haș a devenit celebru în liceu pentru mai multe nostimade.

În vremea când era director adjunct la un liceu, avea obiceiul nejustificat de a-și pândi colegii pe la uși în timpul orelor. Cu spiritul ascuțit de membru S.S. se furișa pe lungile holuri ale liceului, privea în stânga, privea în dreapta și, ridicând șugubăț din vârfurile picioarelor, pornea spre ușa dincolo de care voia să surprindă activitatea vreunui coleg și-și lipea urechea de ea. Unele uși aveau câte o gaură numai bună să privești, așa că nu se jena, privea pe acolo. Numai că, într-una din zile, un coleg la fel de șugubăț, care știa despre patrulările directorului, observând că lumina din dreptul găurii dispare, se apropie natural de ușă și se izbi în ea. Intuind cine se afla dincolo de ea, începu să facă morală unui presupus elev, care chiulise de la oră și acum pândea pe la uși. Adolf Haș se trezi cu o ușă în cap, colegul se scuză întinzând o mână salvatoare spre directorul cam amețit, încercând să camufleze hohotul de râs care-i sta pe buze, gata să erupă. Nu era însă simplu să-l învingi pentru că, cel lovit, ținându-se cu mâna de cap, încerca tot el să iasă deasupra: „Păi bine, domnule profesor, vrei să mă bagi în spital?” Cu același ton controlat din cauza hohotului de râs ce-i gălgâia încă în gât, colegul se scuză, spunând că n-avea de unde să știe că tocmai domnia-sa se afla dincolo de ușă. „Oh! ce spirit hazos, ce om de lume...” credea Adolf Haș că gândea colegul, în timp ce colegul se perpelea de dorința de a da drumul acelui hohot care-l chinuia, zicându-și: „I-am făcut-o, poate așa se va lecu de a mai trage cu urechea pe la uși.” „Păi cum”, ne povestea colegul mai târziu, „...vrei să afli ceva despre activitatea mea, vino la oră, verifică-mi documentele școlare, nu mă spiona ca pe ultimul om!”

Adolf Haș ținea foarte mult și la bunurile școlii, așa că, atunci când de pe pereții liceului pe care erau expuse tablouri reprezentând mari personalități ale culturii românești, dispăru portretul lui Constantin Noica, domnul director năvăli în ora mea, fără să se scuze, cu un aer dictatorial, zdrăngănind clanța pentru a o verifica din punct de vedere mecanic, cu pălăria pe cap și supărat, dar nu prea, începu să strige: „Cine l-a furat pe Noica de pe hol?” În clasă rumoare. Eu zâmbesc ușor nelămurită, gândind: „Când să fi umblat Noica pe holurile liceului și să fi fost și răpit de fani? Poate doar spiritul lui...” Dar domnul director nu se lasă, are el clienții lui: „Tu, Costică, tu derbedeul și chiulangiul școlii, tu trebuie să fi fost” și, teatral, își

scoate pălăria de pe cap și o trânteste de podea, așa fel că se rostogolește până la fereastră. Elevii o urmăresc râzând copios. Râd și eu, zâmbește și Adolf Haș și se îndreaptă spre mine, călcând apăsător, săltăreț, pe călcâie. S-a calmat. Mă gândesc dacă, nu cumva, înainte de acest număr, n-a stat nițel cu urechea lipită de ușă, dar nu trebuie să gândesc prea mult, e sigur. Probabil că-l surprinsese cineva pe hol și atunci găsisese soluția salvatoare. Acum merge și-și ridică pălăria, își cere scuze, mai face vreo apreciere în legătură cu nu știu ce geam, salută și pleacă.

Îi întreb pe elevi ce a fost asta. Tocmai discutam despre dreptate și elevul acuzat face o „apreciere” legată de situația dată și subiectul discuției. Câțiva colegi de-ai lui îmi povestesc alte faze cu dom’ director. Nu prea îl iau în seamă, dar într-un fel, e „de treabă”, spun ei.

E de treabă și la examenele de admitere la liceu sau la bacalaureat când intră inopinat în fiecare clasă, „mirosind” orice mișcare, cu gâtul întins și capul ușor în față, cu mâinile la spate, amenințând: „Să nu cumva să aveți la voi surse de copiat”. Apoi amabil: „E greu?” Pauză. „Nu? Atunci succes !”

Dacă adăugăm faptul că domnul Adolf Haș ne dăruiește la zile festive, la ziua sa onomastică sau alte evenimente, cărți scrise de domnia sa, cu autograf, mese îmbelșugate, avem imaginea completă a remarcabilei sale personalități.

TESTAREA NAȚIONALĂ

Una dintre cele mai „minunate” găselnițe ale Ministerului Învățământului este și această „testare națională”. Povestea se repetă.

Dacă ar fi să vorbim despre corectitudinea acestui examen, ar trebui să spunem că el trebuie să ofere șanse egale tuturor elevilor care doresc și pot să-și continue studiile. De aici încep marile neliniști ale părinților, ale căror pretenții sunt, de cele mai multe ori, mai mari decât posibilitățile copiilor. Unii dintre părinți, bineînțeles, nu pot suporta eșecul necondiționat al unei licheluțe, de obicei elev slab sau în cel mai bun caz mediocru și, atunci, intervin cu tot aplombul, punând în mâinile cui se cuvine un pliculeț cu un conținut secret, de toți știut. Astfel, elevi cu medii anuale sub șapte ajung să ia testarea cu nouă sau zece, părinții motivând că în tot timpul școlii copilul lor a fost un „geniu ascuns”, un șmecher cu potențial, dar, făcând pregătire în afara școlii, și-a arătat adevărata capacitate, în timp ce, elevi de nouă și zece iau testarea cu note mai mici, care reflectă realitatea, dar care îi poziționează, uneori pe locuri inferioare colegilor mai puțin înzestrați. Această ultimă categorie de elevi trăiesc adevărate drame, adevărate bătălii interioare, legate de cruda realitate: „Oricât de bun ai fi” – gândesc ei – „...tot cel cu bani reușește în viață”. Cum să-i explici și mai ales cum să-l convingi pe acest adolescent care crede în valori, în bine și frumos, că așa e în lumea noastră, că nu cel ce e cu adevărat valoros este și recunoscut ca fiind astfel, că nu e așa de important să obții laurii victoriei, ci e important ce reprezintă tu în ochii tăi și ai celor care te apreciază și te cunosc cu adevărat. Nu te poate crede, căci se află la vârsta afirmării, a revoltei adolescente și

cum să împaci dorința de a reuși cu renunțarea înțeleaptă în fața mediocrității? E imposibil. De obicei protestele lor cad tot pe capul dascălilor: că nu au lucrat destul cu elevii, că au acceptat să ridice pe nedrept niște note, că au nedreptățit pe unii în defavoarea altora. Vorba unui coleg, preot: „Dacă ești nevoit să faci cuiva un serviciu de acest fel, încearcă să nu nedreptățești pe ceilalți”. Dacă mărești o notă crezând că faci un bine, măcar fă gestul pentru toți.

Încerci să-l consolezi pe cel nedreptățit: „Mereu vei avea un avantaj în fața celui mediocru, căci îl vei putea compătimi, în neștiința lui, îl vei putea învinge oricând, chiar dacă el va ști mereu să-și cumpere meritele, căci de acum, altfel nu va mai putea trăi. Știu că nu e suficient, dar tu, spre deosebire de el, vei învăța să lupți, să-ți atingi scopurile, vei deveni un învingător, în timp ce el va fi tot mai vulnerabil, iar fără bani nu va reprezenta niciodată nimic. Să nu-l privești însă niciodată cu superioritate, chiar dacă o ai, ci lasă-l să se macine singur. Căci ce altceva ai putea face? Ia-l la bătaie, dar, te avertizez că izbânda spirituală e mai presus de cea a pumnilor.”

Nu știu, stimați confrăți în ale dascălimii, dacă vor exista vreodată examene cu adevărat corecte, însă eu mi-am pierdut definitiv speranța. Atât ca elev, student, candidat la diverse examene, profesor examinator, nu am participat la nici un examen la care să nu se fi recurs la tot felul de mijloace, care mai de care mai inventive, pentru a scoate pe cine „trebuie” în față.

BACALAUREAT

Bacalaureatul este un eveniment care marchează viața unui adolescent și o direcționează spre viitor. Adolescentul gustă din amarul și bucuria vieții din plin, căci major fiind își va alege drumul în viață, profesia. Acest examen este covârșitor pentru tânăr; pentru unii pare foarte greu, pentru alții fatal, fără ieșire, pentru cei mai echilibrați este doar hotărâtor în cursa pentru obținerea unui loc mai bun la o instituție de învățământ superior.

Profesorii, cum e și normal, trebuie să-și ajute și să-și susțină elevii, și de cele mai multe ori asta se și face. Fiecare cadru didactic implicat în acest examen, face ore de pregătire suplimentară, în afara orelor de clasă, în care se fac recapitulări, se dau teste după modelul celor de la bacalaureat, iar la nivel național, celebrele simulări, devenite deja comice, pentru că teribilia adolescenți, ori nu se prezintă în masă, ori fac niște teze de mântuială, bineînțeles cu excepțiile de rigoare.

Elevii slabi, dar proveniți din familii „serioase”, îmbogățite prin diverse mijloace pe care vreau să le neglijez aici, sau cei buni, dar cu mari pretenții, vor să obțină note foarte mari, chiar dacă nu le merită. Atunci se pune în mișcare angrenajul „salvator” al „aranjamentelor”, valabil în orice domeniu. A se reține că acesta nu este specific învățământului, așa cum a lăsat să se creadă un anumit ministru, probabil încercând să acopere corupția de la nivelul la care vorbea.

Trebuie să precizez că fenomenul “aranjamentelor”, luase o amploare deosebită după anii '90, dar acum s-a atenuat, cel puțin în aparență, pentru că s-au luat măsuri împotriva unor astfel de practici. Totuși, nu pot crede că au dispărut sau vor dispărea vreodată, pentru

că recunosc, aici omul dispune de o imaginație debordantă, căci e capabil să inventeze cele mai neașteptate metode pentru a înșela, atunci când vrea cu adevărat să mai „pună ceva deoparte”.

În general, dacă nimeni nu intervine din afară, se lucrează frumos, curat, căci orice profesor corector ține cu elevul, știind că un bacalaureat nu înseamnă și o specializare profesională, ci doar un pas spre mai departe, de aceea se încearcă promovarea cât mai multor elevi. Există și profesori foarte exigenți care, supărați pe elevi, pică jumătate sau mai bine de teze cu note de 4'50, 4'80 etc. pentru a demonstra ce autoritari sunt.

Au fost ani când presiunea din exterior a exercitat o influență mare asupra corectorilor, care au fost nevoiți să-și prelungească la infinit treaba.

La asemenea examene elevii noștri strâng și consumă o energie uriașă. Arsenalul de colegi, diriginți, părinți, care îi însoțesc pe absolvenți, formează o masă ciudată de personaje care se isterizează sau se încurajează reciproc. De multe ori am auzit, am văzut sau am participat direct la leșinuri, vărsături, râsete isterice sau plânsete interminabile, care parcă nu aveau leac, sau stări de indiferență sau de abandon nejustificat, chiar și la elevi buni, care cedau nervos. După primele probe, spiritele se mai domoleau și examenul se derula mai departe fără alte evenimente neplăcute.

Examenul are și părțile lui comice mai ales prin conținutul lucrărilor: la filosofie: „Care este tema pe care o discută Platon în «Mitul Peșterii»?”, răspuns: „Este vorba despre iubirea platonică”; „Ce filosof a afirmat că «omul este o ființă socială»?”, răspuns: Alexandru Macedon; la psihologie: „Care sunt cele două procese ale sistemului nervos central?”, răspuns: „Excitația și exhibiția” etc.

Dincolo de aspectele negative sau pozitive, bacalaureatul rămâne un test extrem de important pentru orice generație, un moment care marchează în timp devenirea unui om, de aceea, stimați dascăli, trebuie să-i dăm importanța cuvenită.

EXAMEN DE TITULARIZARE

Oare va exista în timp, un moment în care prostia să fie pusă la zid? Eu, stimați dascăli, nu mai cred într-un asemenea moment, dar poate dumneavoastră, cu umor, ați putea descoperi unul în mod salutar. Și nu doar prostia e ridicată la rang de cinste în această istorie a titularizărilor, ci și impostura.

Am văzut, cred, în ani repețați de examene și titularizări, tot ce se poate vedea, dar nu se știe niciodată: am văzut lucrări schimbate, note de trei pe baza cărora notabilități s-au titularizat, ce-i drept nu în târg, devenind în scurt timp directori după ce au fost cățelușii inspectoratului, am văzut persoane care au venit și la examen și la titularizare cu nota și cu postul în „buzunar”, am văzut persoane care au plâns pe umărul meu asigurându-mă că nu vor lua nici nota șapte, dar s-au trezit cu nouă, am văzut persoane care au marcat răspunsurile „la bunul simț” și s-au trezit titularizate,... să fii, noroc să ai, am văzut copiuțe pe sub fuste, pe sub foi, am văzut note modificate cu nerușinare pe listele de admitere, pentru ca cineva să ajungă unde „trebuie”. O să mă întrebați: „Ce ai făcut?” Am protestat, am amenințat, am scris la minister. Toți cereau dovezi. De unde să le dau? Fiecare știa să se pună la adăpost.

Au existat și cazuri fericite, când oameni cu adevărat merituoși au reușit să obțină titularizarea.

Iată o imagine a felului în care se promovează la noi valoarea. Iată schimbarea pe care noi am dorit-o! Schimbarea la români seamănă cu un vârtej, de care suntem cuprinși, pe care îl înjurăm, de care ne înspăimântăm, dar nu protestăm pentru că suntem un popor care

istoric se hrănește cu suferință, dar ne adaptăm, căci numai în vârtej, în starea de amețală de orice fel, putem să mai depistăm idealurile de mult apuse ale unui popor voit fără viitor, incapabil să fie el însuși, ci doar piesă într-un puzzle niciodată terminat.

La toate aceste se adaugă „stima” de care se bucură candidații la titularizare din partea inspectoratului. Goana după legalizarea actelor, întocmirea dosarelor, înscrierea la examen, statul la cozi, tratamentul celor din inspectorat care te consideră doar un element al turmei, transformă totul într-un circ de cea mai joasă speță. Urmează examenul propriu-zis, care înseamnă a fierbe în suc propriu, căci subiectele vin de regulă după 4-5 ore de la intrarea în sală, timp în care se pot scrie teze întregi. Nimic nu se sfârșește aici, căci începe așteptarea cea mare, cu rezultatele finale, cu surprizele de rigoare care nu sunt surprize: „Am făcut de cinci” – spune o colegă –, „dar nu știu cum de mi-au pus nouă !” Hai să fim serioși !

Din această „afacere” ies întotdeauna victorioși cine trebuie, persoane importante, „nu spun cine”, care își aranjează din timp posturi călduțe, pentru ca, în următorii ani, până la pensie, să poată duce o viață liniștită în fruntea instituției pe care o vor lăsa moștenire urmașilor. Longevitatea în funcție a unor colegi are la bază două cauze: supușenia, ca să nu spun servilismul și amabilitatea, ca să nu spun parșivenia. Prima categorie este formată din cei care tac, nu comentează și execută, adică cei care devin „mascotele” instituției, iar a doua categorie sunt cei care execută, călăii, cei mai mulți cu state vechi de funcții, „târșiții” în munca de birou, cunoscători ai tuturor mașinațiilor legale, putrezi de atâta cinste și amabilitate.

Stimați absolvenți ai universităților, veniți în învățământ! Vă oferim mult sictir, multă lăudăroșenie, lipsă de colaborare, intrigi shakespeariene, înjunghieri pe la spate și... stabilitate psihică. Bun venit în Clubul dascăl-ășilor!

GOGOȘARUL

Ales de pe vremea când era verde conducător al grădinii statului, Gogoșarul face impresia unui tip de „treabă”, sardonice și diplomat. El nu precupețește nici un efort pentru a-și sădi grădina cu tot felul de întâmplări ciudate și indivizi așijderea. Dacă încerci să-i studiezi arborele genealogic, descoperi o descendență voltairiană, nu dintre cele directe și stilate, ci una încâlcită, provenită probabil de la vreo rudă decăzută și în dizgrație, cu sentimente de slugoi.

Gogoșăria sa este un om cu nevastă, copil și strapacioc, ultimul agățat ca un apendice exterior și de prisos de gura lui etern fumegândă. Astfel, când descinde în grădină, lasă în urma sa un damf de mahorcă, totuși de calitate, atenuat de farmecul său personal. Personaj mereu identic cu sine însuși, Gogoșarul e genul de om fără vârstă, alunecos până în măduva oaselor, inexpressiv și abil, ascunzându-și astfel cumplita mediocritate. Este un șef împăciuitoare, răbdător, care nu știi niciodată ce coace, dar le face pe toate de pomină, dând undă verde bârfelor voalate, lucrăturilor dosnice. Totuși, nimic nu-l dărmă. De ani de zile de când e pe post, și-a clădit un pedestal, de care s-a legat cu chingi din piele de urs, cataramă de metal, încât, nu mai poate fi desprins decât dacă descoperi un sistem de prindere mai veritabil decât al lui. Deocamdată nu s-a descoperit niciunul, deși încercări au fost, soldate cu mici furnicături pe șira spinării: „Aha !” descoperise el, „...cineva mă sapă. Știam că există și așa ceva”. În acest moment Gogoșarul, imparțial ca-ntotdeauna, și-a pus pielea la păstrare pentru zile negre, înghesuind-o într-un mic port-țigaret pe care îl ține permanent asupra sa.

La ședințele grădinii sale Gogoșarul este capabil să găsească soluții pentru orice problemă, îndelung rumegată, fără să se strice la față cu cineva, acesta fiind secretul eternei sale vârste. El știe să-și apere oamenii și să-i păstreze de partea sa, învrăjbindu-i pe unii împotriva altora, fiecare ajungând la concluzia curioasă că e mai bine cu un astfel de șef care rămâne imparțial, care nu se pronunță, care spune că „nu știe”, așa că persoanele în dispută se acuză unele pe altele, devin dușmani, dar Gogoșarul rămâne pe poziție, se face că-i împacă, arborând un zâmbet discret, ușor diabolic, abia perceput sub mișcarea buzelor ce prind cu gingășie și patimă strapaciocul înecăcios.

Gogoșarul este greu de pus pe picior de inferioritate pentru că e mereu pregătit, informat de trepădușii săi, oameni de încredere și limbuți, de o induișătoare „inconștiență”, care transmit zvonuri fără acoperire dar cu efectul scontat. El poate fi uneori stânjenit, de exemplu la dineurile oficiale, unde trebuie să asiste. Aici Gogoșarul face față cu greu, pentru că e un vorbitor greoi, doar este specialist al profesiei de șef, lucru pe care îl și recunoaște, dar în rest... se descurcă. Gurile rele spun că și cunoștințele de specialitate i s-au cam atrofiat de când lucrează cu o grădină întreagă, pe care dorește să o vadă tot mai frumoasă, cel puțin în aparență, căci în subteran, „viermii” își fac treaba, ba chiar există rețele întregi de viermuitori, legați direct de pedestalul Gogoșarului.

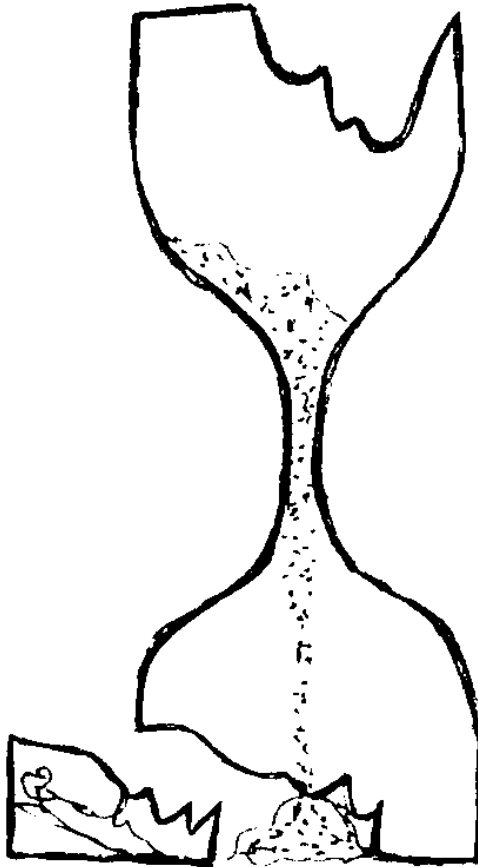
Când este prins pe picior greșit, Gogoșarul se închide în sine, se frământă, caută în jos, se înroșește, parcă ar vrea să fugă, dar n-o face pentru că nu se cade și doar el nu știe ce e căderea, deocamdată.

De atâta cumpătare și prudență, ochii Gogoșarului au învățat singuri să nu te privească în față, să-ți ocolească privirea, sau dacă e cazul să privească spre Prăzulița, adjuncta lui prelungă, afectată și afectuoasă, și ea adjunctă pe termen lung, un fel de umbră a Gogoșarului, care nu se știe niciodată ce face, dar nu e de găsit atunci când e nevoie de ea. Prăzulița e ambițioasă, umilă și diplomată, se descurcă pe căi colaterale funcției de care e încătușată, pentru că nu i se potrivește. Deci sistemul funcționează.

Cei doi formează o ecuație cu rezultat nul, pe care Prăzulița o prepară în laboratorul ei alchimic, ținut secret, apoi o picură cu discreție și rafinament în grădină.

CAPITOLUL II

EROII



TIMP SPART

MOȘ DRUICĂ

Există cu adevărat oameni de care nu poți vorbi decât cu respect, nu numai pentru că îi admiri dezinteresat, ci pentru că și-au câștigat admirația și respectul. Un astfel de om este și domnul profesor Druică, pe care îl voi numi aici „moș” datorită înaintății și minunatei sale vârste spirituale.

De ce îți vine să te înclini în fața unor astfel de oameni ? Pentru că știu să respecte, să admire, să fie sinceri, modești, corecți, plini de pasiune, cumpătați, înțelepți, culti, prietenoși.

N-am admirat acest om doar pentru că și el mă respecta, sau pentru că îmi făcuse la un moment dat un compliment provocat de o colegă: „Are un aer aristocratic”, ci pentru că era, și sper că mai este încă, un personaj inedit. Cred că m-am simțit teribil de flatată în acel moment și cu siguranță că Moș Druică a observat imediat.

Când l-am cunoscut, la Liceul Teoretic, era un bărbat uscățiv, înalt, de vreo 75 de ani, născut prin anii '20. Preda religie, materie proaspăt introdusă în programa de învățământ și istoria religiilor. Venea din oraș cu autobuzul sau pe jos și pleca întotdeauna pe jos, însoțit de colegi mai tineri sau elevi, cu care purta lungi discuții, ori sta la povești din alte vremi. Vârsta și nenorocirile nu-l încovoiaseră. Trăia într-un apartament, prin centrul orașului, singur, soția îi murise de mult și nu avea decât o fiică pe undeva, prin capitală, cercetător în nu știu ce domeniu: „Altă amărâtă”, spunea el zâmbind, „...îndrăgostită de cultură și fără o lețcaie”. Nu folosea ochelari decât la citit și mersul pe jos, spunea el, îl reconforta. Ne povestea cu nostalgie despre plăcerea de a conduce, dar nu mai putea face asta, pentru că vechiul

său „Moskvici” se stricase și nu mai avea cu ce să-și cumpere altă mașină. Avea un fel de a vorbi extrem de atrăgător, glasul lui suna parcă din alt timp, te vrăjea, te făcea să vezi acea lume de mult apusă. Avea mare încredere în oameni, în viitor și regreta că nu avea nepoți.

Terminase două facultăți: prin anii '40 făcuse teologia, timp în care îl audiasse pe George Călinescu, apoi pentru că nu putuse din cauza autorităților comuniste să-și îndeplinească menirea de preot, avea, mărturisea el, gura prea slobodă și fusese luat în vizor de autorități, făcuse facultatea de litere, specialitatea franceză-latină. La acestea se mai adăugau cunoștințe de greacă veche și ebraică.

Chiar dacă avea o vârstă atât de înaintată, Moș Druică era un adevărat domn. Foarte curtenitor cu toată lumea, extrem de respectuos, discret, calculat, atent la gesturile pe care le făcea cu persoanele de față. Era așa de pasionat de schimburile de idei, încât uneori, la umbra unei amintiri, îi dădeau lacrimile. Nu părea să se simtă jenat, nici măcar în fața mea. Îi respectam această intimitate și-i mulțumeam tacit că mă lăsa să particip la ea. Îmi spunea că sunt un bun ascultător, dar sesiza cât de interesată eram de mărturisirea lui.

De la un timp, începu să ne povestească despre primul lui duhovnic. Din una-n alta ajunserăm la prigoana comunistă împotriva bisericii și a oamenilor ei. Pe vremea studenției sale la teologie, Moș Druică mergea de câteva ori pe an la spovedanie, la acest duhovnic al său, un preot de prin împrejurimile Bucureștiului, care trăia retras, în spirit monahal. Acest preot, al cărui nume nu l-am reținut, îi împărtășea din experiența lui tânărului Druică, sfătuindu-l, îmbărbătându-l, discutând la nesfârșit despre dragostea față de oameni și despre iubirea lui Dumnezeu pentru aceștia. Atât de mare era credința acestui preot, pe care cel în cauză nici nu voia să și-o recunoască, spunând că e prea neînsemnată, încât, prin anii '46, căutat fiind de comuniști, aceștia din urmă intrând în casă, nu-l văzuseră, deși preotul stătea lipit de sobă. „Nu avea unde să se ducă, unde să se ascundă”, povestea Moș Druică, dăruindu-ne cu pasiune aceste întâmplări minunate... „așa că se lipise de perete, după sobă, și începuse să se roage la Dumnezeu să-l facă invizibil. Nici el nu știa de unde îi venise ideea. Mi-a spus mai târziu, că un individ înarmat îl privise un timp fără să-l vadă, apoi, după ce-l căutară și sub plapumă și sub pat, plecară. Vedeți ce minunate și ascunse sunt căile Domnului! Ce ar

spune astăzi un om de știință?” „Că sunt povești, că așa ceva nu este posibil.” „Exact”, răspunde Moș Druică iluminat. „Și nu sunt povești”, mă trezesc grăind și eu ca din poveste.

Moș Druică face parte dintr-o „specie” umană pe cale de dispariție. Îi spun lucrul acesta, și zâmbește domol, satisfăcut. E unu la unu. Îmi povestește că după anii '50 când începuse „obsedantul deceniu”, el tocmai terminase a doua facultate, pentru că despre preoție nu mai putea fi vorba, și, angajat fiind la o școală, era permanent observat, chemat la șeful de partid, interogat, din cauza prietenilor pe care îi avea. Nu putea să tacă și se lua la ceartă cu directorul. În vremurile acelea confuze, audiasse câteva dintre cursurile lui Călinescu. Era un om impozant, cu un glas răsunător, pe care nu puteai să-l uiți. Tot atunci îi ascultase și pe Dej, și pe Pătrășcanu, „Ce diferență... fără comentarii. Ce să mai vorbim de Ceaușescu!” L-am întrebat atunci de ce nu scrie toate aceste amintiri? Mi-a răspuns că nu s-a gândit niciodată la asta; „Dar cine știe, poate într-o zi...”, o spusese pe un ton, ca și cum ar fi avut încă o viață înainte. Mă gândesc la alți oameni, mai tineri decât el, care se gândesc tot timpul că pentru ei e prea târziu. Pentru Moș Druică totul era un început. Era plin de entuziasm și speranță, credea în tineri. Avea un grup de prieteni care îl vizitau, o familie de intelectuali, ea medic, el profesor de filosofie la Iași, alte persoane, cu mult mai tinere, cu care stătea de vorbă, căroră le povestea ca și nouă, întâmplări dintr-o altă lume. Îl întrebam dacă nu regreta că nu a rămas în București. Îmi răspundea că nu ar putea trăi acolo. Sunt și eu de acord. Probabil suntem suflete provinciale.

Moș Druică, dacă n-ar fi fost un răzvrătit în tinerețe, ar fi ajuns cred, un monah, deși mărturisea el, îi plăcuse viața în sens păgân, nu monahal, de aceea n-a mai revenit niciodată la preoție.

Anul următor, Moș Druică n-a mai apărut. S-a schimbat și conducerea liceului și multe altele. Nu l-am mai văzut de atunci. Mi-l imaginez șezând pe un fotoliu, citind, stând de vorbă sau sfătuind pe cei tineri, vecini, foști elevi, prieteni... Bănuiesc că iese puțin și, dacă mai trăiește, trebuie să aibă peste 85 de ani... Doamne, ce oameni minunați și necunoscuți !

DOAMNA PROFESOARĂ

Acesta e amintirea din timpul școlii, cea mai dragă mie.

Prin oricâte școli voi fi umblat, și au fost câteva, oricâți colegi voi fi cunoscut, ea rămâne unică. Deși am fost colege ani buni, ea reprezintă pentru mine, profesorul preferat, modelul meu de dascăl.

O văd și acum în fața clasei, gesticulând cu mâinile ei mici, albe, delicate, însoțite de un glas subțire, calm, învăluitoare, pasional, propunându-ne noi subiecte de discuție, cerându-ne sfatul, încurajându-ne și îmbiindu-ne să gustăm din marele ocean al cunoașterii. Eu am răspuns invitației de a călători spre cunoaștere, pentru că nici un alt profesor nu mai deschisese în mine, cu atâta căldură, spații care așteptau să se încarce cu idei, cuvinte și cunoaștere dezinteresată. Era pe vremea educației mele cam deșănțate și necontrolate o femeie cu un aer mereu tânăr, un om talentat, sensibil, creativ. Cu siguranță că avea o bogată experiență și colegii de atunci și de acum au considerat-o mereu, dar tacit, un profesor cu har. La fiecare oră venea cu o variație: ne propunea o altă discuție, ne punea să creăm situații noi, să ne expunem un punct de vedere critic, să-l susținem cu argumente, să refacem cursul unei narațiuni, să facem corespondența, de era posibil, cu literatura universală... Nu era niciodată obtuză, tipică, întotdeauna era deschisă unei idei noi, interesante, ne încuraja în acest sens, chiar dacă nu era de acord cu un punct de vedere. Era profesorul meu preferat. De la ea am învățat să accept orice idee venită de la un elev, și cu tact, să încerc să o schimb sau măcar să o direcționez spre meditație sau spre îndoiala carteziană, ce dezvăluie „de ce-ul” filosofic.

Cunoștea bine tehnica ironiei, ceea ce mă fascina, pentru că eu eram în faza de exersare a acestei arme spirituale. Făcea epigrame, mai face și acum... Ne iniția în literatura universală... și aici începea fascinația. Pentru mine, orele de literatură erau lumea mea, în care mă simțeam dezinvoltă, pentru că întotdeauna citeam ceea ce ne sugera și încă ceva pe deasupra, încât niciodată nu aveam suficient timp să-mi expun ideile într-o oră de clasă.

Acolo spiritul meu se putea manifesta și era gata să-și ia zborul, ceea ce a și făcut, dar ușor în altă direcție, căci literatura predată în liceu nu mă satisfăcea.

Datorită Doamnei Profesoare, care n-a uitat niciodată că fusese și ea elevă, am încercat să-mi umplu golurile cu lectură, dar ele n-au vrut niciodată să se astupe. Așa că am ales să fiu un profesor deschis, după modelul ei, capabil de variație, inventiv, apropiat de elevi, și am reușit, chiar dacă m-am aruncat dintr-o experiență în alta, dintr-un spațiu în altul, până când mi-am dat seama că nu are importanță unde anume educi, la ce nivel (universitar, liceal, gimnazial, în mediul urban sau rural), ci cum educi, cât dăruiești. Vorba unui coleg preot: „A fi educator nu e o meserie, ci o misiune, ca și preoția”. Avea dreptate, pentru că misiunea de dascăl ar trebui să fie complet dezinteresată: totul pentru educat. Ce ar trebui să alegem? Faima de a fi un profesor bun, pe care ți-o fac alții, sau dragostea de elev pe care trebuie să o ai în sânge? Bineînțeles, cea de-a doua. Orice dascăl, în procesul complex și dificil al educației, trebuie să uite de sine, să se dăruiască total învățacelui.

Eu cred că Doamna Profesoară uita de sine când intra în clasă, altfel n-ar fi răspândit atâta dragoste pentru noi și obiectul pe care îl predă. Ea era idealul dascălului, iar eu, litera ce va umple și va da viață, în răstimpuri, cuvântului....

O FAMILIE LIBERALĂ

Nu vă fie teamă, căci nu va fi vorba despre politică. Voi vorbi despre o familie liberală în orice sens veți dori dumneavoastră. Această familie este constituită din două persoane inedite, cu preocupări foarte asemănătoare, care s-au înțeles întotdeauna minunat, realizând acel „pas în doi” mult râvnit de marii visători ai iubirii ideale. Nu și-au dorit niciodată faimă, „războaie”, eroisme de duzină, și, ca niște asceți, s-au mulțumit cu cele dăruite de Cel de Sus, concentrându-se asupra sănătății și realizării materiale și spirituale a urmașilor.

Nu ies niciodată în evidență, deși el este un om vertical, ironic și cerebral. Toți recunosc în culise sau fățiș că e foarte „doxat”, preocupat de micile lui pasiuni, lectura, dezbaterile ei și meșteritul în gospodărie. El nu iubește călătoriile, ci doar vânătoria culturală, cu care soția este foarte de acord, deși ea adoră deplasările pe care le făptuiește cu fiicele comune, mari acum, gata să-și ia zborul final.

Cei doi au aceeași specialitate și doamna spune, în ciuda protestelor colegilor, că aceasta e familia cea mai potrivită. Ea este extrem de locvace, pilduitoare în discursul ei, „pofțicioasă” în schimbul de idei, iubitoare de copii cărora li s-a dedicat. Este pasionată de activitățile culinare, care o destind. Uneori e agitată, în contrast cu calmul proverbial al soțului, care seamănă cu un urs placid, ușor apatic și sastisit. El e un bun vorbitor, precis și nostim, ea e o mamă încărcată de sfaturi și exemple. Ambii sunt insensibili la bârfe, discreți până în pânzele albe, ironici față de învățământul românesc, pe care abia așteaptă să-l părăsească, prin ieșirea la pensie. Tocmai de

aici reiese liberalismul lor: dintr-un soi de amestec de datorie, care este „sacră” pentru ei, față de meseria pe care și-au ales-o, și un fel de reticență față de cei care afirmă că învățământul românesc e pe calea cea bună.

Viața lor privată e numai a lor. N-o amintesc niciodată în public, oricât de discret ar fi acel „public”. Nici unul nu conduce pe celălalt, fiecare știe să lase de la el, sunt împreună la toate, au copii buni, realizați pe plan profesional. El e „ascetul”, ea pedagogul.

De multe ori m-am întrebat de ce meseria de dascăl se potrivește mai mult femeilor? Cred că știu și răspunsul, dar n-am să fac prea mult caz de el acum. Chiar dacă profesorul este excepțional din punctul de vedere al cunoștințelor, foarte rar se întâmplă să fie dublat și de un bun pedagog. La doamne, lucrurile se îmbină mult mai armonios. Probabil, bărbații nu știu formula secretă a îmbinărilor delicate, armonioase, și atunci se completează pe ei înșiși prin femeie. Ea, femeia, cunoaște această „ecuație” și o rezolvă cu multă inteligență și cu sensibilitatea pe care bărbații cred cu convingere că nu o posedă, de fapt o resping, probabil, cred ei, asta i-ar face prea slabi, le-ar știrbi din „bărbăția” pe care sunt convinși că o au.

O asemenea familie, pusă în funcțiune, este o adevărată mană cerească pentru învățământul românesc. Dar cine să recunoască? Poate... doar în șoaptă.

DOUĂ MARI RIVALE

Întotdeauna am admirat la cei din jur dragostea, pasiunea pentru materia predată. E minunat și demn de respect să iubești ceea ce vrei să dăruiești. Totuși, n-am să înțeleg niciodată pasiunea pentru istorie, pentru istoria evenimentială, cea predată în școală. Ce exemple ar putea constitui pentru elev șirul nesfârșit de mașinații politice, de războaie și orori de neînchipuit, goana pentru gloria aducătoare de moarte, pentru o bucată de pământ care nici măcar nu e a ta, fastul delirant al victoriilor înecate în sânge, sufletele bânuite de nebunia devenirii, nu umane, ci diabolice, care transformă omul în cuceritorul lumii? Care lume ? Cea pe care ai distrus-o pentru a reclădi o alta mai dementă, mai orgolioasă, după chipul și asemănarea ta? O, sărmâne rege, împărat!....etc. Nu, nu pot să înțeleg și totuși nu mă pot abține să nu amintesc aici două mari pasionate de istorie, două specialiste neîntrecute în urbea noastră și nu numai. Una aprigă, hotărâtă, energică, iute și la vorbă și la faptă, versată, ironică, cealaltă mai delicată, dar capabilă de lovituri de teatru, amabilă, calmă, o doamnă de lume, mândră de originile ei, bineînțeles, istorice. Ambele profesoare extraordinare, fiecare cu stilul ei inconfundabil, dar mereu în opoziție, conlucrând, eu știu, doar de gura lumii, talente pedagogice rare, de pe mâna cărora au ieșit istorici cunoscuți pe plan național.

Amândouă mi-au fost dascăli, colege, le-am admirat pasiunea pentru istorie, chiar dacă eu nu le-o împărtășeam.

Cea dintâi, doamna O. e o stâncă pe care n-o muți și n-o dărâmi, pentru că, oricum vei proceda, ea va alege, va cădea acolo unde și cum va voi. E o persoană extrem de hotărâtă, de directă, care îți spune totul

în față, nu iartă, pe moment, insistă și obține orice, indiferent de persoană. De la ea pot spune că am învățat să-i tratez pe semenii ca pe egali mei, bineînțeles, până la proba contrarie. Doamna O. nu știe ce e căderea, iar dacă fenomenul se întâmplă, ea rămâne tot în picioare.

Pe vremea când eram elevi în clasele IX-X, doamna O. era un adevărat vulcan, o adevărată furtună. Năvălea în clasă pe tocurile ei înalte, susținând un trup subțirel, în continuă mișcare, la rândul lui sprijinind un cap rotund, acoperit cu un păr roșcat, tuns scurt. Ochii ei verzi se măreau și se micșorau în funcție de gestică ei amplă, iar gura, Doamne!, o trompetă care te obosea oricum, așa că, după orele de istorie, aveai nevoie de o pauză mai lungă, pentru că glasul ei încă îți mai răsună în urechi, cu tot cu reproșurile, precizările, corecturile și mai ales cu notele... În timpul orei, alerga de la un elev la altul, aruncând mâna ei dreaptă cu degetul arătător întins, care și lansa întrebarea: „Care au fost conducătorii mișcării Memorandiste?... Definește revoluția burgheză! Definește națiunea! De unde a pornit revoluția de la 1848?...etc.” Nu mai avea timp să se gândească la numele elevilor, așa că exploda scurt: „Tu, tu, tu...!” urmat de: „Cuuuum nu știi !? Doi, trei...” sau „...Bine, așa este... etc.” Trebuia să răspunzi rapid, corect, căci altfel te înghițea, te muștraluia: „Nu ești în stare să înveți istoria neamului tău?” Aici ochii se rotunjeau și sclipeau ca niște beculțe, iar mâna stângă, pe lângă cea dreaptă, nu știu exact ce făcea, dar se mișca ba în sus, ba în jos, ba făcea cercuri uriașe, ca un dirijor măreț în culmea unui moment simfonic, când se aștepta doar lovirea talgerelor, care anunțau imediat, un moment de pace, de liniște. Notele unui elev erau foarte variate, de la doi la nouă și foarte rar zece. Dacă răspunsul era parțial, puteai spera la un cinci sau șase, iar numai un răspuns sau două, fără greșală puteau să te facă să te gândești la un șapte... Învățam de frică, dar în final reușea să ne convingă de importanța învățării istoriei.

Existau și momente de relax, care compensau „teroarea” orelor obișnuite. Uneori, la începutul sau sfârșitul trimestrului, ne povestea despre vreun istoric român sau despre anii ei de studenție, despre călătoriile ei... Aici sufletul meu vibra intens, căci nimic nu mi se părea mai minunat decât să visez la lumi de mult apuse, la ruinele Romei, Atenei, la palatele Spaniei, Franței, la minunile Egiptului... etc. La sfârșitul clasei a IX-a, doamna O. intră în clasă cu mersul ei

agitat și, aruncând catalogul pe catedră, așezându-se și ea alături, picior peste picior, ne întrebă: „Ce credeți că am eu aici?” Ne flutură în fața ochilor un plic destul de mare, neobișnuit, cu multe ștampile, vize, sau ce-or mai fi fost, în timp ce noi ne gândeam că fusese invitată la un congres al istoricilor sau să țină o conferință. Nu era vorba despre asta, dar iradia toată de bucurie. În timp ce noi comentam poziția în care stătea pe catedră și satisfacția ce i se citea pe față, doamna profesoară puse capăt suspansului și ne anunță că are aprobarea pentru o croazieră pe Mediterana, cu opriri în Grecia, Turcia, Egipt, Spania, Italia: „Am avut de ales între această croazieră și Statele Unite, dar m-am gândit că America nu e capătul lumii și mai am timp să o văd”. Și a avut dreptate, într-un an era în Statele Unite, în celălalt în Spania, în următorul în Brazilia, în celălalt la Muntele Athos....

Pentru noi era o forță a naturii. Știam cu toții că, în vremea aceea, puțini români reușeau să părăsească țara și totuși, pentru ea nimic nu părea imposibil. Avea curajul să se ducă la orice personaj important al momentului și, câștigându-l rapid, obținea tot ce voia de la el. Nu știu dacă lucrurile erau chiar așa de simple cum ni se păreau nouă din exterior, dar știu că se impunea ușor în fața celorlalți sau poate că unii cedau repede numai să nu o vadă „explodând”, cu ochii ei măriți și cu acel „Cum?”, asemeni unui tunet. Nu-i păsa de comentariile care se făceau pe seama ei, mergea înainte.

Când clasa de filologie, din care făceam parte, s-a desființat, șase dintre noi am plecat la Iași, pentru a da treaptă la singura clasă de filologie din Moldova. La proba de istorie și-a făcut apariția și doamna O. Ne-a târât prin Iași toată după-amiaza, cu mersul ei rapid, pe nelipsitele tocuri. Am mers la Universitate, unde ne-a înghesuit în liftul profesorilor, și ne-a dus direct în biroul decanului facultății de istorie. Noroc că decanul nu era acolo. Până ne-am întors la căminul liceului unde eram cazate, am repetat toată istoria românilor, așa că examenul era ca și luat. Atunci mi-a zis, știind despre pasiunea mea pentru literatură: „Lasă R. tot de-a noastră o să rămâi !”, și se pare că a avut dreptate.

Devenind colege timp de mai mulți ani, o descopeream și altfel, dar totuși aceeași: plină de viață, încrezătoare, detașată de bârfele celorlalți, prezentă la banchete, aniversări, mereu inspirată, cu replica

pe buze, dansa, glumea, făcea conversație atât cu colegii, cât și cu elevii.

Controversată ca persoană, totuși cu toții îi recunoșteam meritele profesionale. Ar fi făcut orice pentru școală; bună organizatoare, știa să facă reclamă școlii unde lucra, invita personalități cărora le vorbea despre istoria liceului.

Prezența ei în școală îmi aducea aminte de anii mei de liceu. Când am fost colege, pe holurile profesorilor, urcând la etajele superioare, întâlneam elevi învățând, în locuri ferite de vânzoleala pauzelor. Îi întrebam ce caută acolo și, când aflu că învață la istorie, îi lăsam în pace, zâmbind la o imagine de demult.

Cu totul altfel stăteau lucrurile cu doamna M.

La fel de pasionată de obiectul predat, ea nu încerca să-i terorizeze pe elevi, ci să-i încânte și cu asta, eram foarte de acord. Când asculta, avea obiceiul, mai ales dacă vedea că știi, să-ți ia vorba din gură și să se avânte în lungi monologuri care te transportau în alte timpuri. Avea o mare înclinație către amănunt, cum îi și stă bine unui istoric adevărat, era fascinată de personalități „apuse”, dar care, credea ea, trebuiau readuse la lumină prin lumina documentelor. Era în stare în câteva minute să-ți facă o istorie întreagă a unui nume de care abia dacă ai auzit, era pasionată de marile familii boierești, pe care le urmărea prin negura veacurilor, ba chiar și de bunurile acestor familii, care achiziționaseră obiecte de artă, mobilier. Făcuse un studiu asupra clădirilor vechi din urbea noastră seculară, intervenise sau ajutase la restaurarea unor clădiri. N-am fost niciodată pasionată de amănunt, de aceea nu am avut niciodată calitate de istoric. Cred însă, că e foarte important să existe astfel de oameni, pentru că ei pot menține vie istoria unui loc.

Doamna M. era și, încă mai este, un bun organizator. Membru al „Academiei Bârladene” și apoi președinte al acesteia, ducea o muncă intensă pentru a menține trează ființa culturală a orașului: invita personalități artistice, literare, cercetători, oameni politici, organiza vernisaje, lansări de carte, conferințe etc.

Membru important al P.N.L. pe plan local, făcuse o altă pasiune pentru viața politică, visând să ajungă în Parlament. De multe ori m-am întrebat, văzând-o cât de împătimită era în ale politicii, ce înseamnă această patimă la nivel național? Mie întotdeauna mi s-au

părut versatile acțiunile politice și fără interes pentru omul de rând care face „politică” înjurând pe unul, pe altul pe la colț de stradă. Politica n-a făcut decât victime de-a lungul istoriei, dar, fără ea, se pare că nu se poate trăi, sau alții nu pot trăi fără ea.

Doamna M. era într-adevăr o persoană veșnic tânără, ardentă, care nu trăia degeaba, care conlucrează, ajută, simte intens fiecă clipă, un om, cred că nu greșesc, modern, deschis.

Mărunțică, brunetă, cu un chip care mai păstrează încă o frumusețe tăcută, Doamna M. povestea mult, glumea, își amintea întâmplări din tinerețe, povestirea fiind cartea ei de vizită. Discursul ei era pasionat, colorat, împănăt cu gesturi largi, cu tonuri calme, calde. Ținea la glume și ne povestea, de exemplu, despre un coleg de franceză, fost elev de-al ei, cred că din prima ei generație de elevi. Pe atunci, era la modă fusta mini și colegul mai sus amintit se uita în ore la picioarele doamnei profesoare, în loc să fie atent la lecție. „Crezi” spunea ea râzând, „...că eu nu vedeam când te făceai că scapi stiloul, ca apoi să te apleci și să te uiți unde...” „Păi”, răspundea nostim colegul „...dacă aveai picioare frumoase, de ce să nu mă fi uitat?” Flatată și râzând, îl apostrofa: „Și ce vrei să spui, că acum nu mai sunt frumoase?” „A!”, încerca să o dreagă colegul „...acum nu mai porți scurt, la ce să mă mai uit?” Aceasta era, este doamna M., chiar dacă în momentul de față este o pensionară activă, ca și doamna O.

Cele două rivale rămân profesoare de mare calitate profesională, niște personalități remarcabile. Una prea acidă, cealaltă rezervată, prima furtunoasă, a doua diplomată, pățimase amândouă când e vorba de istorie. Oare vom mai găsi peste un deceniu, două asemenea persoane, care să ducă mai departe viața culturală a orașului ?

DOAMNA PLUS

E, vezi bine, o doamnă în adevăratul sens al cuvântului: elegantă, distinsă, impozantă, discretă, delicată, familistă convinsă, mămică grijulie, profesoară talentată, dirigintă versată, totul de nota zece.

Plusul se referă, atât la aspectul fizic, dar mai ales la surplusul de bună dispoziție pe care are darul să-l împrăștie în jur. Dacă ești indispus într-o zi și o întâlnești pe Doamna Plus, cu ochii ei sclipitori, dacă îi surprinzi măcar zâmbetul sau râsul, optimismul îți reapare în mod miraculos, ba chiar te face să te simți prost, că tu te-ai simțit atât de dărâmat, cu câteva clipe înainte.

Nu știu ce vrajă deține această simpatică și blândă doamnă, această persoană de mare bun simț! Cred că toată lumea ar trebui să o iubească, mai ales elevii care îi recunosc deschis calitățile și nu suferă când mai sunt pedepsiți cu câte un trei, deoarece știu că, oricând, dacă merită, zecele e pe drum.

Probabil inconștient, chiar și atunci când starea ei psihică sau fizică nu e tocmai bună, Doamna Plus poate să arunce în tine, fie că vrei, fie că nu vrei, starea de bine. Chiar și azi, când nu mai suntem colege, întâlnindu-mă cu ea, mă bine-dispun, îmi încarc starea de spirit. Cred că un astfel de om îți face viața mai plină de sens, de speranță și, mai ales, te poate face să nu te oprești, să vrei cu adevărat să mergi mai departe. Ferice de toți acei care o au prin preajmă!

Tot respectul meu, Doamnă Plus !

SĂ NI-L AMINTIM

Dedicată lui Emilian Dumitrică

Mic de statură, robust, cu ochi sclipitori, albaștri, destul de aproape de pensie când a plecat dintre noi. Familist convins, veșnic atent cu simpatia și nostima lui soție, cu care se potrivea de minune. Era un om cu personalitate puternică, reliefată de puncte de vedere susținute cu argumente solide. Nu putea fi iubit de toată lumea. Pasionat de obiectul pe care îl predă, fizica, și întristat de importanța tot mai redusă ce se acorda acestui obiect, Domnul D. studia mai departe, scria articole sau lucra la o culegere de probleme, spunând că e mulțumit dacă găsește în toată școala măcar câțiva elevi interesați de materia sa.

Era considerat de cei mai mulți un personaj sobru, deși eu l-am văzut drept un om de spirit, cu simțul umorului foarte dezvoltat, dar destul de reținut, ușor fatalist. Nu lăsa niciodată un subiect neterminat, chiar dacă pauza se termina. Trebuia să aștepti să fii căutat pentru a-și încheia spusa. Dacă subiectul era și mai pasionant, te însoțea pentru a-l termina mai repede, până la clasa unde aveai ora, pentru ca, apoi, să se îndrepte cu pașii lui mărunți spre clasa lui. Îmi amintesc pașii aceștia mărunți dar apăsați, de om hotărât. Dacă voia să facă vreo precizare importantă sau căreia voia să-i dea o anumită importanță, micșora pașii, parcă oprindu-se o clipă, ca și cum ar fi pus niște ghilimele sau puncte de suspensie, după care, pornea iar, dând din cap cu o oarecare undă de regret.

Avea convingeri liberale și ne întâlneam uneori la sediul partidului, unde explica celor mai tineri probleme politice de care era foarte interesat. Îl ascultam cu mare plăcere, pentru că mă interesa persoana lui. Noțiunile de politică treceau cu o nesimțire bine știută pe lângă mine. Avea mare încredere în viitor și mai ales în oamenii viitorului: tinerii. În ultima vreme era muncit de griji pentru copiii lui, de care vorbea cu mare plăcere, probabil îi era dor de ei, pentru că locuiau în cealaltă parte a țării. Visa ca la pensie să se mute lângă ei, dar era îngrijorat mai ales de sănătatea lui, care, în ultima vreme, îi făcea probleme. Dar nu se lăsa doborât, ținea regimuri și visa să scrie o carte, să-și continue studiile, să-și vadă nepoții...

Nu aprecia funcțiile, deși fusese la un moment dat inspector general. După aproape doi ani, își dăduse demisia. Fusese director mai mulți ani, dar nu dorise să revină în funcție: „Profesor îmi stă bine să fiu”, spunea el. Nu putea fi fățarnic, și nu se putea amăgi că ar fi putut schimba oamenii din sistem. Îmi plăcea franchețea lui, uneori disimulată, căci nu voia să spună lucrurilor pe nume, ci doar le sugera, punând punctele de suspensie, acolo unde trebuia. Îmi plăcea însă, când simțeam că e posibil să-l provoc, și atunci, zâmbea cu înțeles, apoi spunea: „Dacă n-aș ști ce se întâmplă în Inspectorat... Din acest motiv am vrut să-l părăsesc. Nu-mi trebuie funcții, ci doar sănătate.” Îi respectam mult părerea pentru că și eu aveam una foarte asemănătoare. Atunci când ești un om inteligent, e imposibil să nu-ți dai seama când devii „piesa” unei mașinării complicate, care trebuie să funcționeze după bunul plac al majorității. În acest caz, mai bine renunți, decât să devii altceva. Știa foarte multe despre învățământul românesc, și în multe probleme i se cerea părerea. Intra în cabinetul directorului, își spunea punctul de vedere, după care ieșea destul de repede, zâmbind cu înțeles sau oftând. Nu comenta nimic despre actualul director, dar punea punctele corespunzătoare.

Sprijinea sau încuraja pe cei tineri, dădea sfaturi, calma spirite mai înfierbântate. Îmi amintesc ce interesat fusese să dea curs invitației de a participa la prima demonstrație a „Clubului de Bridge”. Nu reușise să ajungă și venise să-mi ceară scuze. Într-un an, când eram foarte agitată pentru că nu știam dacă voi rămâne la liceu, Domnul D., văzându-mi supărarea, îmi spuse să am răbdare, că se rezolvă, și chiar așa se și întâmplă.

A dispărut neașteptat. Spunem că nu e drept, dar Dumnezeu are planurile Lui...

Marii profesori continuă să trăiască în spațiul care i-a consacrat. Ei pleacă dintre noi și devin legende.

Domnule Dumitrică, acolo unde ești, te salutăm cu toții !

ELEVI

De o diversitate neliniștitoare și înspăimântătoare, elevii sunt greu de caracterizat, de înscris într-o listă de categorii și, mai ales, greu de „cunoscut”, chiar dacă superiorii noștri în ale educației și pedagogiei pretind că ar trebui să-i înțelegem deplin. Nu pot spune despre ei decât că sunt copii, oameni în devenire, lăsați în mâinile noastre.

Ce poate fi mai fascinant decât să ai permanent sub „privirea” ta, uneori obosită, alteori împovărată de grija pentru cei dragi, aceste varii personalități, pe care trebuie să le modelezi, să le înveți să se transforme, păstrându-și individualitatea nealterată? Întâi trebuie să înveți să-ți lași deoparte problemele, apoi ar trebui să pleci de la ideea că toți elevii mari sau mici sunt niște copii ale căror acte se justifică prin vârstă și educație. Dar educația nu este perfectă nici în familie, nici la școală. E adevărat că, în cadrul școlii, ea e mai controlată. Fiecare dascăl știe să-și înfrâneze pornirile. Mă rog, aproape fiecare. Uneori ne stăpânim mai mult decât în cadrul familiilor noastre, cu riscurile de rigoare. În fine, noi suntem cei responsabili, noi suntem exemplul și trebuie să-i determinăm pe elevi să ne urmeze, nu impunându-ne, ci lăsându-l pe elev să aleagă.

Îmi amintesc de o clasă de a XII-a economic, cu un colectiv dezbinat, cu elevi apatici, care suportau cu greu orele de filosofie, pentru că o considerau o materie fără nici un rost. Peste 80% din elevii acestei clase, în timpul orei, făceau tot felul de fițe, se ghionteau, își aruncau unii altora priviri ironice, făceau totul să mă irite, să mă scoată din sărite. N-au reușit, pentru că i-am lăsat să fiarbă în suc propriu, demonstrându-le că, atunci când sunt puși să-și justifice un

punct de vedere, pe care cei mai mulți nici nu sunt în stare să-l formuleze, nu-și găsesc cuvintele, nu au o motivație a celor afirmate gratuit. Mi-a trebuit cam un semestru să le demonstrez că nu au dreptate. La începutul anului, îi anunșasem că am de gând să le schimb multe păreri, dar le stau la dispoziție dacă ei sunt în stare să le schimbe pe ale mele. Într-una din ore, liderul plictisiților țină să-și exprime nemulțumirea, bineînțeles prin gesturi, nu prin argumente, față de afirmația că orice acțiune omenească are o justificare, nimic nu e întâmplător. Urmăream cu atenție reacțiile lui și la momentul potrivit, aducând discuția acolo unde trebuia, i-am cerut să justifice de ce crede contrariul? Întâi a făcut un gest obraznic, din cap, care însemna: „Ce tot mă bate asta la cap cu prostiile ei?”, apoi, văzând că nu scapă, îmi răspunse în doi peri: „De ce cred asta? Din plictiseală.” „Și asta nu ți se pare o justificare?” „Nu”, a răspuns el previzibil, „...așa mi-a venit.” „Vrei să spui că nu-ți poți controla ideile sau că nu le ai? Dragul meu”, continuai eu ironic, „starea de plictiseală e o justificare a faptului că ceva nu-ți convine: poate ești supărat pe lume, pe societatea care nu-ți oferă ceea ce visezi...” „Eu nu visez nimic. Vreau doar bani.” „Vezi, asta e cauza plictiselii tale, lipsa posibilității de a-ți atinge un scop și imposibilitatea de a înțelege că nu acesta e principalul sens al existenței tale. Cred că oricât de repede vei atinge acest scop, el nu te va mulțumi.” Nu putea să-mi dea replica, dar nici să accepte ceea ce-i spusese. L-am lăsat să se mai frământă puțin, urmărindu-i reacțiile. Pe fața lui puteai citi: „După ce că-i o sărăntoacă de profesoară, cu față de intelectual, vine să-mi dea mie lecții de viață. Ce să fac cu ele? Să mor de foame?” Îi explic mai departe că, atunci când va ști cu adevărat care e scopul vieții lui, și mai ales care e calea prin care îl va atinge, abia atunci plictiseala se va evapora și supărarea se va transforma în luptă, adică ceea ce e mai minunat la om, câștigarea unui loc în univers. Îl văd cum cedează, dar știu că acceptarea nu e totală. Normal, totuși compăttimeam acest gen de tânăr fără orizont, incapabil să gândească sau măcar să intuiască absolutul. E greu să le explici că a gândi nu e neapărat un lucru filosofic, că e important să crezi în ceva iar credința nu e doar Dumnezeu, ci pur și simplu a crede în drumul, în idealul tău uman!

E miraculos ce este în mințile acestor copii și cât de multe schimbări poți provoca prin ceea ce răsădești. Contează foarte mult

calea pe care o adopți atunci când te hotărăști să te dedici transformării ființei umane. Totul se transformă într-o luptă: unii sunt atât de încăpățânați, încât țin din greu, demonstrându-ți cu orice prilej, că nu vei reuși nimic în ceea ce-i privește. Dar, dacă înveți să ți-i apropii și găsești mijlocul potrivit, apare și rezultatul. Până la urmă recunosc și ei că orice om este modelabil și știu că, într-un fel sau altul, vor contribui la modelarea altor oameni, la slujbă, în familiile pe care și le vor întemeia.

Ce poate fi mai impresionant decât, întâlnindu-te cu foști elevi, oprindu-te pe stradă, să îți spună că n-au rezistat tentației de a-ți urma exemplul, ba, mai mult, și-au ales specialitatea pe care le-ai predat-o? Îți pare rău pentru ei, dar te simți flatat. I-ai avertizat că nu e ușor, că e o muncă de Sisif, că ai mari dezamăgiri, dar și satisfacții, că e o muncă plătită prost, că, doar după zece ani în învățământ, poți spune că începi să trăiești și material, dar ei nu te-au ascultat, deoarece tu i-ai învățat că omul e o ființă liberă, tocmai pentru că poate să-și decidă singură soarta. Ei au ales că nimic nu poate fi mai frumos decât meseria de dascăl. Deci, ceea ce sădești cu dragoste e veșnic.

Privesc elevii mai mici, de la oraș sau de la țară, și mă gândesc la visele pe care le aveam eu la vârsta lor. Ei nu au aceleași vise, sunt moderni, sau așa cred, și toată lumea li se așterne la picioare. Cei mai sensibili, mai rușinoși, cei care provin din familii sărace și fără perspectivă, știu cu mult înaintea absolvirii unei școli că nu vor putea urma o instituție de învățământ superior. Trebuie să-i învățăm să reziste, să fim și blânzi și duri cu ei, să le hrănim visele, căci, orice ar fi, visele nu trebuie ucise, dar nici clădite pe iluzii. Trebuie să le răscolim sufletele și să le ridicăm pedestale. Mulți reușesc singuri, alții cu ceva ajutor, unii nu reușesc deloc, și de aceștia ne pare cel mai rău. Îi urmărim, ne bucurăm sau ne întristăm pentru ei. Îi am sub ochii mei pe cei care nu au nici o șansă, ai căror părinți nu merită decât carcera nesfârșitei ignoranțe. Îmi vine să le strig: „Cu ce drept le-ați legat aripile? De ce ați ucis în ei atâtea vise!” Ei mi-ar răspunde: „Mai bine să aibă ce mânca.” Și au, de azi pe mâine. Am văzut copii care au renunțat din clasa a IX-a la școală după ce au ajuns acolo pe propriile puteri. Părinții lor, seci, indiferenți, beți de viața lor mizeră, din care nu se mai pot trezi, sunt muți, înecați în iluzii obscene, orgiastice. Lor nu le poți cere nimic, dar ce poți face pentru acești

copii, în umbra cărora vezi ceea ce ar fi putut fi. Sub murdăria fizică, vezi frumusețea nevinovată a chipului lor. Îi vezi curați, îmbrăcați frumos, întrezărești în spatele ochilor lor strălucitori, minți potențial luminate, care încet dar sigur pălesc, sub viciile părinților, care îi acaparează și, în final, îi absorb. De aici puțini sunt salvați. Abia dintr-un astfel de loc îți dai seama în ce lume mizeră trăim, de ce anume fugim, de ce ne ferim copiii sau întoarcem ochii. Începi să ai depresii, te crezi molipsit, tras printr-un orificiu spre o lume terifiantă, dar constăți, dacă ești destul de stăpân pe tine, că nu e nimic nou, că e lumea noastră; ne-am creat-o și ne-o merităm cu vârf și îndesat.

Totuși ei, copiii, nu pot gândi în locul nostru, nu este drept, ei nu pot deveni vite de muncă, nu pot îmbătrâni înainte de vreme și, totuși, sub ochii noștri neputincioși, se întâmplă... Sutele de reușite pălesc în fața miilor de eșecuri, dar chiar și așa... Dascălul nu poate renunța...

PĂRINȚI

Nestatornici și fideli calității de părinte, respectuoși sau cabotini, vicioși și de bun simț, indiferenți sau interesați, săritori, bădărani, importanți, modești, lăudăroși, aroganți, superiori, băgăreți, bârfitori, vexați, preocupați, importanți, ambițioși, mulțumiți, nemulțumiți, furioși, obsedați, părinți...pe scurt, creatorii elevilor noștri. Pe ei trebuie sa-i respecti, să le vorbești frumos, să-i înconjori cu atenție, chiar dacă știu, sau nu, să ți se adreseze, să se poarte, chiar dacă duhnesc a băutură sau sunt prea curtenitori, chiar dacă aplică în fața ta o corecție progenerurii, după părinte... copilul... Și în acest caz am întâlnit temperamente diverse, chiar dacă psihologia ne oferă doar patru.

Ca dascăl, dar, mai ales, ca diriginte, am dorit întotdeauna să-i cunosc pe părinți, să colaborez cu ei, ca, astfel, să-i asemăn cumva pe elevi. Legătura cu familia a fost întotdeauna delicată în învățământul românesc. Unii părinți refuză să se intereseze de copiii lor, spunând că le e rușine, probabil din cauza educației deficitare sau a situației familiale, alții au un aer extrem de acuzator față de școală, în general, cum că dascălii nu-și fac meseria sau au auzit ei că așteaptă să fie „unși”, pentru ca și copiii lor să treacă sau să ia o notă mai mare. Aceștia din urmă și-au făcut o părere total greșită despre copiii lor. Drept urmare, dacă întâmplător vin la vreo ședință, îți răspund de sus, căci știu ei ce se întâmplă în învățământ, lasă întotdeauna punctele de suspensie și sunt convinși că fiica sau fiul lor este nedreptățit(ă). De cele mai multe ori, la ședințele semestriale sau lunare, vin doar părinții elevilor buni, interesați cu adevărat de situația școlară a copiilor lor, de

problemele ce se pot ivi în comportamentul unui preadolescent sau adolescent, de viitorul acestora. Sunt și părinți care, disperați că nu mai pot ține în frâu un copil, vin regulat la școală, după sfatul nostru, încercând să mai salveze câte ceva. Îmi duc aminte de un părinte, care, pe toată perioada liceului, venea chiar și de două ori pe lună să controleze notele și absențele fiicei lui, un copil liniștit și muncitor. Îi făcusem recomandarea să nu mai vină atât de des la școală, deoarece nu este cazul, iar eleva s-ar putea simți prost, pentru că e o vârstă la care supravegherea trebuie să se facă, dar de la distanță, ca tânărul să simtă o oarecare libertate, să i se acorde încredere. Părintele îmi spuse că nu mai voia să rateze și cu acest copil, așa cum se întâmplase cu ceilalți doi, mai ales că acesta dovedea și o anumită dorință de a învăța. I-am explicat că nici exagerarea acestei griji nu este bună, pentru că tânărul ar putea să se simtă constrâns de tutela părintească și, la un moment dat, va dori să o înlăture, răzvrătindu-se, chiar dacă este un copil bun. După această întrevedere, părintele a rărit la două-trei pe an vizitele la școală, a acordat mai multă libertate copilului, a discutat mai mult cu el și, în final, tânăra și-a terminat studiile liceale și a intrat și la facultate. Admiram astfel de părinți, maleabili, deschiși spre colaborare, pentru că întotdeauna lucrurile se terminau cu bine pentru toată lumea.

Există, însă, și alte categorii de părinți. Într-un an, fiind în comisia de corectare la bacalaureat, un părinte, împreună cu fiica sa, au făcut contestație pentru teza de filosofie, care fusese notată cu 9,95, greșeala fiind evidentă: eleva marcase greșit gânditorul care considerase ca principiu fundamental al lumii „focul”. Le-am explicat că îmi e imposibil să urc nota la 10, deși cererea m-a făcut să râd. Cei doi, dar mai ales tatăl, începu să mă implore, să-mi facă promisiuni, după modelul vremii. I-am explicat că e absurd ce-mi cere, dar dacă vrea, poate să-și mențină cererea și să meargă la județ. A înțeles cu greu că eu nu mai pot modifica nota, deși nu cred că m-a crezut pe deplin, și așa am scăpat de el. În același context, îmi aduc aminte de o altă istorie povestită de Doamna O., când un părinte încercase să o convingă să-i pună unui elev de clasa a VIII-a nota șase în loc de doi, nota reală. Nu i-a pus nota dorită și nemeritată, dar, după ce a mers la județ, în urma contestației, a venit promovat, cu ce notă credeți ?

Unii părinți te „asasinează” cu progeniturile lor pline de fițe, de ofense închipuite, de jurăminte de genul: „Vai, doamna dirigintă, dar copilul meu a fost un copil foarte bun în școala generală, nu chiulea, se ținea de carte, dar de când a venit la liceu, nu știu... școala îl strică.” Puteai desigur să verifici spusele unui astfel de părinte incapabil să se impună în fața copilului și aflai, cum era de așteptat, că „drăgălașul” fusese o altă loază, târâtă de „mamița” tot timpul școlii.

Într-un an, la clasa a IX-a, aveam un elev cu multe probleme. Mama, rămasă de curând singură, cu un fost soț care amenința că îi ia copilul, încerca să-și supravegheze progenitura, venind regulat la școală, numărând cu mine absențele, notele proaste, cerându-mi sfaturi, vorbind cu colegii băiatului. Puștiul, foarte simpatic și isteț, sigur pe sine, se distra, șantajându-și ambii părinți, furând bani de unde se nimerea, trăind numai cu jocuri de noroc, țigări și multă bere. După multe absențe acumulate, după maximum de avertismente, a trebuit să-l exmatriculez. Sărmana mamă s-a rugat de mine să-l aducem la școală, căci, fără această preocupare, copilul ei e pierdut. Încercasem să-i sugerez că așa se întâmplă cu elevii proveniți din familii dezorganizate, dar ea încă mai spera că lucrurile se vor îndrepta. N-a fost așa. Puștiul a mai furat încă o dată tot ce se putea din casă și a fugit la tata. Mama a apărut într-o zi la școală, cu un buchet de flori și o cutie de bomboane și mi le-a întins, mulțumindu-mi. Contrariată, i-am cerut explicații. Ce rost avea atenția dacă tot rău se sfârșise pentru puști? Ea mi-a răspuns că îmi mulțumește pentru răbdarea mea, pentru intenția bună și pentru că m-a deranjat de atâtea ori cu un copil ca al ei, când sunt atâtea copii care merită mult mai multă atenție...

Părinții elevilor buni nu vin la școala decât la ședințe, ei având deplină încredere în copiii lor, știind să-i strunească. În schimb, părinții elevilor slabi încep asaltul spre finele semestrului sau al anului, când deja luptă pentru o cauză pierdută. Ei te urmăresc prin clase, pe holuri, te așteaptă la cancelarie, vorbesc cu X. sau Y., te înconjoară cu atenție, cu atenții, iar dacă nu vrei și nu vrei să-i treci progenitura, după zeci și zeci de jurăminte, care nu sunt ale copiilor, ci ale lor, s-ar putea să fii chemat la domnul director și să fii rugat colegial să-l treci pe... pentru că firma... ne-a sponsorizat școala și

putem trece cu vederea o medie, două. Dai din cap și accepți, gândindu-te la Caragiale: „Lanțul slăbiciunilor”...

Până la urmă nu ai încotro. Asculți din nou „catindații” la corigență sau repetenție, vorbești cu colegii care au același client și te înțelegi ca, în nici un caz, să nu rămână repetent. O parte dintre acești elevi vin spășiți, unii știu să-și ceară și scuze, ba vin și un pic mai luminați, te înduri și-i treci. Alții, vin cu același tupeu, le faci observație, îi ameninți că nu poți să-i treci degeaba, iar ei îți aruncă plictisiți un răspuns de genul: „Puteți să mă picați. Pe mine nu mă interesează școala. Mama ține neapărat să o termin. Eu oricum, după ce împlinesc 18 ani, plec din țară.” Ce poți să-i răspunzi? Să-i mai explici încă o dată că oriunde te vei duce, oriunde vei munci, peste tot vei fi întrebat și tratat după studii? Nu, e clar că ți-ai bate gura degeaba.

Există din fericire și destui părinți care știu să-ți mulțumească, uneori numai din priviri, chiar și peste ani. Au copii buni sau copii care porniseră pe un drum greșit, dar, cu ajutorul școlii și cu atenție din partea familiei, au scos-o la capăt, s-au realizat. Aceste gesturi frumoase vin la sfârșitul unui ciclu educativ, clasa a VIII-a sau a XII-a, și te fac să renaști, te mențin pe linia de plutire, te revitalizează profesional.

CAPITOLUL III

PLEBEII

LALA VĂLUREL

Ea e învățătoare, căsătorită cu un individ obtuz, constipat intelectual, fost comunist cu statut de om cinstit, care îi urăște pe toți „parveniții” societății, cei cu studii superioare, care se dau buni; că, deh! și el are copii de care e tare mândru, că doar de asta au fugit de lângă el săracii, din motive inconștiente. Lala Vălurel a fost învățătoare cu faimă îndoielnică, tocmai din cauza acestei calități dobândite prin căsătorie, aceea de a face valuri. Tot timpul, când mergea la școală, „bătută la cap” de iubitul ei soț, fapt de care știau toți vecinii, mai puțin protagoniștii, începea să reclame pe cine apuca, să acuze pe cine avea chef, dovedindu-și autoritatea de care nu era capabilă. Astfel, un elev putea fi acuzat că e hoț pentru că fratele lui fura creta de la tablă ca să deseneze, altul era idiot, pentru că așa o vedea pe maică-sa, unul mizerabil, pentru că nu-i plăcea mutra tatălui etc. Când se plictisea de acuze, făcea valuri printre colegi. Întocmea scrisori anonime, dădea în „gât” orice persoană care i se părea că știe câte ceva despre viața ei personală, ca o vajnică membră de „partid”, încât Lala devenise de tot tra, la, la și, după câteva intervenții, ieși la pensie pe caz de boală.

Aceste valuri o făcură să scape, în mod miraculos, de „bătaia de cap” a soțului, care, înspăimântat de ideea singurătății, devenise băiat bun la toate.

Copiii se căsătoriseră cu tot respectul de rigoare, a nu știu cărei rigori, motiv pentru care Lala, revigorată miraculos, se apucă să facă valuri printre vecini, de data aceasta împreună cu soțul ei iubitor: urmărea copiii și-i reclama pentru că fug pe scări, vorbesc sau râd,

stau și se joacă în fața blocului, sau dau petreceri, că ai lor copii n-au făcut niciodată așa ceva, că doar, săracii au fost crescuți într-un soi de închisoare. Când se săturau de copii, se legau de familii; cutare fură curent de pe scară, X. fură pământ, Y. ia mită și-și ridică garaje etc. Oricum, Lala făcuse o artă din prelucrarea informației pe care n-o avea, dar asta, probabil, o făcea să se simtă mai bine și toți, compătiment-o, o lăsau în pace. Credea în valurile ei, era convinsă că ce făcea era bine și făcut cu simț de răspundere, chiar dacă semăna răul pe unde se putea. Știa, în ființa ei, că lumea o respectă, pentru că are un soț minunat și doi copii așijderea, care au preferat să rămână departe de părinți, probabil pentru a nu rămâne veșnic sub teroarea unui părinte obsedat de corectitudinea ale cărei limite nici el nu le mai știa.

Lala e o biată ființă, pentru a cărei viață nu se bucură nimeni. Ea e întruchiparea omului de mijloc, ce se crede superior celorlalți, doar pentru că i se pare că ceilalți se cred superiori ei. Aceasta e obsesia mediocrității, a imposibilității omului de a-și depăși condiția, condiție ce se confundă în cazul ei cu o anumită funcție sau anumite studii... de aceea e mai bine să pizmuiești pe toată lumea care nu te ia în seamă, decât să accepți ceea ce ești.

ION RATILĂ

Dacă privești cu atenție prin dăscălimea „baadiană”, poți descoperi un personaj predestinat ratării de succes. Se numește Ion Ratilă, e mic, pricăjit, spilcuit și cu geantă. Umblă făcând pași mari, mișcându-și osatura de pe o râlă pe alta, nu știu cum face asta.

E un profesor neînțeleș, dar impozant, prin gura pe care și-o cascadează, rostind „maxime” ca: „Așa... deci... să vedem... buuun... ș.a.m.d.” Vrea să pară doct și uneori chiar reușește, se dă important mai ales când își exprimă cu voce tare intențiile viitoare în ceea ce privește profesia, se prinde greu în fața unor subtilități și, de aceea, ai face bine să nu folosești de față cu el ironia, pentru că e un tip cu prea mult bun simț, asta până devine cel mai mare bătăran politicos pe care l-am cunoscut. La prima vedere face o impresie foarte pozitivă, e milos și suveran, dar urmează la scurt timp rătăcirea datorată succeselelor reputate, că doar pentru oameni ca el drumu-i drept... noroc să ai.

Cu toate că seamănă cu cineva, să știți că vă înșelați, pentru că Ion Ratilă e un om iscusit, dar nu se știe în ce anume, poate în nevasta și copilul pe care i-a găsit din întâmplare, așa cum a dat norocul peste el, cu tot cu casă.

Ion Ratilă e un personaj incolor, invizibil și insondabil, dar, oricât ai încerca să descoperi ceva, nu vei găsi decât golul pe care îl alipește explicit elevilor săi, ce strâmbă din nas, pentru că nu înțeleg nimic.

Stimați colegi, nu luați această imagine drept negativă. Este doar imaginea lui, pe care și-o poartă cu mândrie, pe mersul lui săltat și ridicol, de om despre care nu se poate spune mai mult....

GICA BOLÂNDA

Bineînțeles, acest nume este o poreclă revăzută și adăugită, fără nici o legătură cu originalul.

În mijlocul cancelariei, hohotid cristalin, arătându-și dinții sclipitori aranjați de proprietăreasă, etalându-și cârlionții negurii, pe care nu-i poate spăla, decât în anumite zile din săptămână, și tunde doar în anumite orașe din țară, veți vedea un personaj cu o prezență extrem de plăcută. Ea are ochii albaștri, pe care îi adoră, buze dulci și zâmbitoare, umplute pe dinăuntru cu pungi de venin pe care și le tratează la diverși bioenergeticieni, contra cost, prin masaj. Are o statură numai bună pentru un fotomodel, cam ațos, rigid și potrivit. Ea, Gica, nu se așează nicăieri fără să verifice stratul de praf, nici dacă suprafața respectivă strălucește, se răfoiește la toate nivelurile, în legătură cu venitul ei prea mic, chiar și la cei care nu știu nimic despre asta, oricum, are gura mare și degeaba, spurcă pe toată lumea cu fiera ei de lângă ficatul cu care ea se află în război de ani de zile și pentru care cheltuie circa 15% din venit, restul folosindu-l pentru coloană, infecții, ochi, cap, un televizor supersofisticat, pe care nu-l deschide decât de două ori pe săptămână, pentru că preferă să citească rețete medicale și să-și înjure părinții că au făcut-o nu știu cum, cât, și pentru alte plăceri umane și mărunte.

Gica e o faptură contradictorie ca și înfățișarea ei. Acum zici că e cea mai minunată fătucă din breaslă, acum zici că suferă de oarece sindroame de față... Altfel, Gica are degete lungi, cu falange delicate, pe care le mișcă în schimb fără delicatețe, ca pe niște bețe, dovedind o stânjenală continuă, un control exagerat asupra propriei persoane.

Este o ființă bolândă de atâta calcul, incapabilă de spontaneitate, obsedată de consecința atingerilor unor lucruri sau persoane, de care s-ar putea infecta. Gica devine boala însăși, umblătoare și superbă, care te pândește, de care ai vrea să fugi ca să scapi, dar nu poți, pentru că ea pătrunde și acolo unde n-are treabă spunând că are. Ea îți aranjează viitorul cu o putere magică de care nu te mai poate dezlega decât poate... Amiiin!

FANNY HULUBEL

Fanny Hulubel e un personaj notoriu în urbea noastră. Îl poți întâlni la toate adunările culturale, politice, publice și uneori la piață, unde-și însoțește consoarta, pe Porumbița Hulubel, persoană dragălașă și „de treabă”, condamnată anonimului consolatoriu: „E greu să fii soția unei somități.”

Fanny Hulubel are burtă de director, ochelari de intelectual care au parcurs cu vederea mii de volume de cărți, mașină la scară și celular bengos, toate aparținând instituției pe care o conduce cu fală. Își poartă majestuos burta de care e foarte mândru și pe care o leagănă armonios la fiecare pas, aruncându-și picioarele în tact, când stângul, când dreptul, fredonând vreo arie celebră. El este un mare cunoscător în ale artei și nu pierde nici o ocazie de a-și etala cunoștințele. Aceste cunoștințe, vechi prieteni din vremea răzmeriței românești, l-au ajutat să-și pună în ordine și să-și aranjeze clanul, adică să intre în marile afaceri. Cu toate reușitele sale, Hulubel e foarte modest și, de câte ori i se cere ajutorul, răspunde: „Eu sunt doar un umil funcționar”. Dar acest umil funcționar intră pe ușa din față a oricărei instituții de profil, împreună cu iubirea lui nemărturisită, lipicioasă, legănată, zâmbitoare și cochetă, care-i umbrește Porumbița, și te aranjează.

Hulubel a reușit să-și extindă afacerile de clan, pe care vrea să și-l mărească, pentru că, spune el, a venit timpul. Clanul e format din trei „păduchi” simpatici, izvorâți din prima și unica lui iubire, Porumbița. Ca șef de clan ce este și tată de familie, Fanny s-a preocupat de orice membru. Primul dintre odoare, un băiat a cărei asemănare cu tatăl nu poate să nu te șocheze și să te înspăimânte: „Doamne! încă unul?” a

fost „aranjat” la cea mai făloasă dintre instituțiile urbei, rămasă doar cu fala. Nora, serafica și fragila Parvenituța, s-a insinuat la o altă instituție importantă, tot pe ușa din dos, cu ajutorul relațiilor umilului funcționar. Acum totul este minunat, pentru că Hulubel se visează bunic. Dacă îl vedeți prin oraș zâmbind melancolic, să știți că din această cauză o face.

Al doilea limbric e o fată, culmea, tot copia tatălui. Probabil că supusa Porumbița, topită de iubirea hulubelului, s-a aflat cu totul subjugată de cultura lui înspăimântătoare, și Pac! a ieșit la fel. Și în acest al doilea caz, tatăl, grijuliu și răzbătător, umblă după copilă s-o mărite. Numai ce și-a terminat studiile și tot clanul s-a adunat pentru a stabili, cum poate fi și ea „aranjată” cu ajutorul „firmei” tatălui.

Ultima progenitură, tot un băiat, e feblețea mamei, dar speranța de viitor a tatălui, care-l vede fecior, mare deschizător de drumuri în cultura vest europeană: „Oh! Doamne”, spune Hulubel cu graiul său din vârful limbii, dar foarte elevat, „...măcar el să facă ceea ce n-am reușit eu”.

Domnul Hulubel, de altfel un om foarte funny, posedă mai nou o firmă de porumbei pe care îi hrănește din șpaga primită ca umil funcționar, de la colegii mai tineri pe care îi ajută să se propulseze în viață. EL este un fel de declanșator al trambulinei, sau mai exact, piedica, fără de care, Doamne ferește!, dacă se blochează, nu mai ești propulsat și atunci trebuie să plusezi, iar dacă e pe deblocaj atunci, cu siguranță, ești „aranjat”.

Aud că de curând domnul Fani Hulubel și-a extins firma în slujba comunității, înființând o școală de porumbei zburători, specializați în „dusul vorbii”, un fel de școală de spioni extrem de trepăduși, eficienți, care asigură o și mai bună lansare a aranjamentelor. Este de-a dreptul eclipsant, dacă stai bine să te gândești, cât de abil este acest Fanny Hulubel și cât de bine a reușit în toate, cu ajutorul ochelarilor, a burții și a mașinii.

Cine ar mai putea spune astăzi, privind acest model al urbei noastre, că românul nu e născut om de afaceri? Unii concetățeni, răscolindu-i trecutul, spun că ar fi descoperit faptul că Hulubel ar avea vreo origine evreiască, iar numele e doar o poreclă menită să acopere un trecut întunecat, de pe vremea deportării acestei nații, ce conduce azi lumea. Probabil acest nume i se trage de la deprinderea de a

ciuguli mai întâi din piața publică și apoi, după inventarea trambulinei, de pe mesele celor „aleși să ne conducă”... Vedeți, orașul nostru are modelul său: „Ptiu! că un hulubel mi-a ieșit din gură.”

CAPITOLUL IV
D'ALE DĂSCĂLIMII



PROFESORI DE ȚARĂ, PROFESORI DE ORAȘ

Stau în tabere separate și opuse. Aceleași studii, șanse diferite. Aceleași minți, distribuție diversă, după... „venit” și iată ce iese: cei de la oraș sunt adevărații dascăli, cadre înalte, civilizate, docte, academice, cei de la țară sunt primitivii, cei care simulează că ar face educație, cei care nu pot ține pasul. Toți au dat examene, grade, dar, în final, diferența se vede bineînțeles după performanțe. „Sancta simplicitas!” Ce simplu e să tragi concluzii, când „aluatul” e gata crescut și ce dificil e să-i pui tu ingredientele și să-l faci să crească! Dar nu, e greu de crezut, așa că, cei de la oraș sunt imperialiștii, cei de la țară, văcarii, primii sunt victoria, ceilalți ratarea, unii spuma, ceilalți zațul, cei dintâi sunt gloria, cei din urmă vor fi cei dintâi...

Acest popor, după cunoștințele mele de istorie, a fost un popor de rurali.

Este adevărat că în acest spațiu s-a dezvoltat și o civilizație urbană, dar adevăratul urbanism ni l-au arătat alții, noi rămânând în esență o civilizație rurală. Chiar și astăzi, cei mai mulți dintre noi avem rude în mediul sătesc. Cred că modelele de intelectuali și mai ales de dascăli, sunt tot de origine rurală. Atunci de ce se mai întoarce încă nasul în fața acestei zone oropsite, din care cu toții ne hrănim ?

Vrajba închipuită dintre dascălii de țară și cei de la oraș e hrănită de ambele părți: cei care predau la sate, chiar dacă nu locuiesc acolo, se simt frustrați, se simt inferiori celorlalți din cauza condițiilor, uneori proaste, ale elevilor slabi, dar mai curând nemotivați; pe când

cei de la oraș se țin mândri, pentru că au rezultate uneori demne de invidiat, uitând însă că, dintr-un număr de cel puțin cinci ori mai mare decât la țară, își aleg ei așii. Dascălii care predau în mediul rural sunt compătimiți de ceilalți: „Săracii, nici nu au cu cine lucra, iar condițiile... ce să mai vorbim!” Putem face o mică statistică: dacă, pe de o parte, dintr-un număr de 200 de elevi din mediul urban, 80 sau mai mulți sunt buni și foarte buni, iar un număr de 165 promovează, pe de altă parte, dintr-un număr de 20 de elevi, 4-5 sunt buni și foarte buni, iar 15 promovează, oare procentul nu e același? De unde apare totuși fala aceasta? A! cei din mediul rural nu-și fac datoria sau o fac la suprafață. Dați-mi voie să râd! Peste tot oamenii sunt aceiași, fie că sunt într-un mediu sau altul, ba cred că, în urbea noastră, se trage mai tare chiulul, culmea, tocmai la școli de „prestigiu”.

Am cunoscut și am lucrat cu ambele categorii de cadre, atât la școli generale, cât și la licee și, pot să vă spun, că n-am văzut acele diferențe pe care le văd cei ce acuză inferioritatea dascălilor de țară. Ba uneori, mi s-a părut că munca în mediul rural e mai grea, pentru că educatorii se lovesc permanent de carențele educației în familie, de sărăcie, indiferență și uneori boală. N-aș vrea să invoc aici exemple de dascăli și elevi din opere literare, pe care cu toții le cunoașteți și le admirați și care sunt modele de personaje rurale. Cred că în ambele medii sunt oameni excepționali și dascăli-surogate. Așa că, să nu lăudăm ceea ce nu e de lăudat, pentru că se înțelege de la sine, și să nu ponegrim ceea ce nu e de ponegrit, doar pentru că e normal să existe și reversul. E ușor să te crezi important, doar pentru că ești un „minunat” profesor din oraș, și ce oraș; sau, mai ușor, să găsești o mulțime de amărăți mai mari decât tine, care, crezi tu, sunt cu mult mai jos decât pedestalul pe care tu însuți ți l-ai ridicat fără nici un merit.

Să nu ne mai lăudăm că trăim într-o societate în care competența are câștig de cauză și este apreciată. Am văzut la oraș dascăli catastrofe, cu nasul pe sus și cu vorba lungă și degeaba, care sunt înjurați deopotrivă și de colegi și de părinți, dar am văzut dascăli de țară dotați, energici, culți de care nu pomenește nimeni, a căror activitate strălucită nu este lăudată niciunde. Peste tot se merge pe aceeași idee: ești dascăl într-o școală importantă, „Poftiți, să trăiți, tot respectul!...”, ești un oarecare dintr-o școală de la „capătul lumii”, „așteptați, vă rog”, și așteptarea poate să se confunde cu veșnicia.

Imaginea dascălimii române nu e pe niciunde altfel, din păcate, nici măcar în vestul țării, unde unii cred că oamenii sunt mai puțin obtuzi. I-am văzut și i-am cunoscut și pe o parte din aceștia. Aceeași lume, mică, închisă, atacată din exterior de tot felul de amenințări, iar din interior de o mulțime de „boli” ce mocnesc nestingherite, care îți dau senzația de lehamite. Greața sartriană te cuprinde năvalnic, pentru că unii dintre noi văd cât de zadarnică e munca de a transforma plămada umană, fără ca cineva să observe. Da, avem nevoie de încurajări, avem nevoie de mai multe „da-uri”, nu de veșnicul „Nu”.

Dascălul în fața luptelor mărunte, pentru obținerea iluzoriului „os mare”, rămâne singurul „sacrificat” profesional. De aceea trebuie să se mulțumească întotdeauna cu puțin.

Orice cadru didactic visează să lucreze într-o școală curată, utilată modern, să aibă colegi cu mare dragoste pentru copiii ce urmează a fi educați, cu care să se înțeleagă, să colaboreze pentru a schimba fața învățământului, dar nu am auzit pe nimeni care să fi nimerit într-o astfel de instituție.

Toată lumea se plânge de neînțelegeri între colegi și efectele lor asupra procesului educativ, de probleme cu minunata conducere a școlilor care se ferește de orice inițiativă, din cauza banilor, deși aceștia nu constituie întotdeauna un impediment, dar se plâng mai puțin de elevi. Putem trage concluzia că totul e dictat de sus în jos, iar cei ce se alătură dictatorilor provoacă, la nivelul cadrelor didactice, o adevărată furtună în deșert.

Nu poți rezolva nimic atunci când te consideri superior celorlalți doar din teorie, nu din fapte sau, văzând faptele celorlalți, începi să le critici de ciudă că nu le-ai săvârșit tu.

La toate aceste racile se adaugă forurile ierarhic superioare, inspectoratele și ministerul. Ambele și-au dresat subalternii să stea „sluj” și să răspundă „oricărei” chemări.

Drept urmare, inspectorii față de funcționarii ministerului și directorii față de inspectorate adoptă un soi de servilism, cu efect de lungă durată, căci, astfel, fiecare își asigură scaunul pe o perioadă cât mai lungă. Deci: seniorul poruncește, vasalul se supune, dar pune la suflet, sărmanul, până ce sufletul îi amortește și ajunge să-și poarte cu certitudine scaunul până la pensie sau dispare cu el în eter...

RECREAȚII

Recreația este acel moment de respiro, după o cursă de 50 de minute. Respiri adânc 10 minute și te încarci pentru încă o alergătură de 50. Recreația e o peliculă în care rememorezi ce ai făcut bine, ce ți-a ieșit prost, ce metodă poți încerca pe viitor, ce șansă ai să-i faci pe elevi să iubească obiectul tău, cum să ți-i apropii, să-i cunoști, să-i îndrumi.

Pauza mare e și momentul gustării sau cafelei, când auzi ultimele bârfe, asculți sau spui bancuri, porți o discuție interesantă cu un coleg, prieten, sau un grup de colegi. Acum poți face sau primi propuneri de activități extrașcolare. Este timpul farselor, al romantismelor, al conflictelor, amabilităților, al rezolvării problemelor unor colective de elevi, al convorbirilor cu părinții, și, bineînțeles, de două ori sau o dată pe lună, momentul primirii salariului. Aceasta din urmă e clipa cea mai binecuvântată a recreațiilor, când se produce o adevărată ambuscadă, căci lumea ia cu asalt casieria, cu riscul de a pierde ora următoare, numai să se bucure de o boare de prosperitate, care, pentru unii se termină de a doua zi. Pe această temă se fac glume: „Au venit salariile!”, anunță cineva. Toate perechile de ochi prezente se îndreaptă spre cel care a rostit cuvântul magic. Se așteaptă doar o confirmare: „Serios?” „Nu zău!” „Ei!”, după care toată lumea se precipită, iar unii chiar o iau la goană pe scări, ba se și așează la rând, după care cineva află că a fost o mică șaradă. Unii ar „tropăi” fericiți spre casierie chiar și într-o zi în care ar fi imposibil să primești așa ceva. Pe tema aceasta se discută foarte des, mai ales când este vorba de vreo modificare salarială sau când are loc o întârziere a plății

salariilor. Pe fața fiecăruia poți citi: mulțumire sau nemulțumire, listele cu planuri, cumpărături etc. Sărmana dăscălime, ce puține satisfacții materiale are! Veșnic trăind într-o încordare chenzinală, cadrele didactice fac haz de necaz, drămuiesc, învață instantaneu contabilitate, se gândesc la câte rate ar putea plăti și, mai ales, visează la o moștenire care nu mai vine.

Despre anumite pauze care se prelungesc peste măsură, se lansează sloganuri: „Pauzele lungi și dese, cheia marilor succese!”, „Nu te speti muncind, că tot același salariu ieși!” „Alergi singur și ieși pe locul doi.” „Asta-i marfa, cu ea defilăm!” „Cine poate, oase roade.” „Sus capul, că ne mai dă 1,5 % la salariu.” „Munciți, că doar de aia aveți salarii de merit! Ceilalți nu au nici un merit.” „Cine muncește azi ca un bou, mâine va mânca un ou...”

Recreațiile sunt un prilej și pentru suplimentarea ținutei, de la casa de modă „Eva” unde totul e mai ieftin, ca pentru noi. E suficient ca unul din noi să întrebe: „Cine are fereastră ora asta?” Se anunță mai mulți. „Haideți la „Eva”. S-a făcut! Mulți dintre noi și-au crescut copiii sau și-au ținut la facultăți odoarele cu haine de la acest magazin al evangheliștilor.

În recreații și informația circulă mai repede. Poți afla în zece sau douăzeci de minute: situația politică a lumii, viața economică a țării, viața culturală a românului, ultimele știri din sport, ultimele pasiuni culinare sau sexuale ale națiunii noastre, toate povestite savuros. Dar știrile nu se opresc aici; căci mai poți afla ultimele figuri ori gafe ale elevilor sau colegilor noștri, performanțele sau evoluțiile unor copii... Până la clasa unde ai următoarea oră, poți să depeni planurile pentru sfârșitul de săptămână cu niște colegi și prieteni, să le faci invitații sau să fii invitat la ei.

Recreațiile înseamnă descărcare, împărtășire a unor experiențe serioase, pronunțate, de regulă, neserios, depinde de persoană, dar cu efect extraordinar. Dacă ai și o oră liberă, o fereastră sau o „perestroika”, poți citi, semna condica, poți merge la bibliotecă, poți conversa cu un coleg în aceeași situație, corectezi lucrări, te plimbi prin parc, mergi să ieși pachet pentru tine și alți colegi, poți lucra în cabinet sau poți să-ți scrii memoriile. Glumeam!

ULTIMA ORĂ DE DIRIGENȚIE

Dacă au existat momente când am urât meseria de dascăl, au existat, prin compensație, clipe care au șters cu „buretele” astfel de senzații. Ultima oră de dirigenție a reprezentat, pentru cei mai mulți dintre noi, genul de activitate prin care te remontai pentru încă un an. La această manifestare se mai adăugau altele la fel de plăcute: cercurile și cluburile elevilor, cinaclurile, banchetele, concursurile, excursiile, toate activități extrașcolare, care te apropiau mult de elevi.

Ultima oră de dirigenție e o activitate festivă, de bilanț, care ne arăta, în linii mari, în ce măsură un colectiv de elevi pleacă din școală pregătit sau nu pentru viitor. Activitatea durează mai mult de o oră, timp în care, fiecare grup de elevi încearcă, în frunte cu dirigintele, să-i surprindă într-un mod plăcut pe invitați. Fiecare clasă a XII-a sau a XIII-a organizează în diverse moduri, potrivit temperamentelor lor și genului de grup din care fac parte, o ultimă oră de curs, în care elevii se transformă în dascăli: fac prezența, dau lucrări profesorilor, pun întrebări, dau note, fac urări, împart diplome, cântă etc. Nu de puține ori am asistat la adevărate spectacole de teatru, în care unii dintre profesori se regăseau, în care erau reproduse sau imitate ticuri verbale sau obiceiuri ale unor dascăli.

Fiecare întâlnire e altfel, la fiecare clasă te așteaptă o surpriză, însă niciodată neplăcută. Chiar dacă unii elevi sunt mai modești în imaginație și posibilități, toți își doresc să-și ia rămas bun de la școală și profesori. Astfel, cuvânt lângă cuvânt, gest lângă gest, se creează o atmosferă plină de vibrația a zeci de suflete emoționate, iar, în final,

despărțirea se lasă mai întotdeauna cu lacrimi, de partea ambelor tabere.

Îmi amintesc multe colective care au absolvit, îmi amintesc chipuri, însă mai puțin nume. La una din clasele de pedagogic am fost întâmpinați de o coloană de elevi îmbrăcați în togi albastre și tichiuțe negre, ținând deasupra capului flori și cântând „Gaudeamus”. Prin această coloană a trebuit să trecem, în timp ce eram și filmați de un post local de televiziune.

Într-un alt an, clasa mea preferată a dedicat profesorilor câte un discurs pe o temă legată de materia predată și o diplomă pentru diferitele calități ale fiecăruia. Când una dintre elevele mele preferate mi s-a adresat spunând: „Și acum profesorului căruia îi datorăm cel mai mult...”, au început să-mi curgă lacrimile, fără să le mai pot stăpâni. Nu am putut nici măcar să iau cuvântul decât spre sfârșit, când, înconjurată de elevii mei, am putut să le scriu câteva rânduri drept amintire și să le spun că i-am iubit.

La o clasă de filologie a trebuit să dau o lucrare în patru puncte, dar m-am descurcat. Am luat nota maximă.

Cu toții primeam diplome de genul: „Cel mai nonconformist profesor”, „Cea mai elegantă profesoară”, „Cea mai punctuală”, „Cea mai corectă”, „Pentru cea mai cu pălărie profesoară”, „Pentru profesorul cel mai galan-t”, „Pentru profesorul cu o mie de întrebări”, „Pentru cel mai înțelept dintre profesori” etc.

Mă gândesc, acum, ce mult conta pentru fiecare generație prezența noastră acolo și cât de dezamăgiți erau când cineva lipsea. Simțeam în agitația lor că încă mai aveau nevoie de noi, de școală, că le mai trebuia un sprijin, un sfat și mulți reveneau în timpul anului următor pentru a resimți imaginea, deja îndepărtată a școlii pe care tocmai o părăsiseră. Într-un an, chiar la deschiderea noului an școlar, m-am trezit în mână cu un trandafir roșu, uriaș, de la o elevă pe care n-o considerasem niciodată interesată de obiectul meu, genul de elev incolor, inactiv. Venise să-mi mulțumească, pentru că datorită mie devenise studentă la filosofie. De fapt, niciodată nu putem ști ce vor cu adevărat adolescenții. Nu putem să-i ajutăm pe toți așa cum ar trebui, pentru că nu reușim să comunicăm cu adevărat. Tinerii la această vârstă sunt greu de înțeles la nivel spiritual; sunt alunecoși, șmecheri, nostimi, nostalgici, apatici, teribili, înțelepți, îndrăzneți,

schimbători, eleganți, mitocani. Nu, e foarte greu să-i intuiești, însă îi poți surprinde ușor, îi poți impresiona, le poți zdruncina, chiar le poți schimba convingerile, fără a ști însă, la care dintre ei va avea efect.

La aceste ore de dirigenție, am făcut constatări surprinzătoare; clase la care mă duceam din datorie și care respingeau orice idee, orice acțiune, dădeau dovadă de o inventivitate și un bun gust uimitor, arătând că totuși le pasă, te respectă. Intrând la astfel de clase, te aștepti să nu fie în stare de nimic, și, deodată, te trezești în mijlocul unui spectacol cuceritor. Simți nevoia să te scuzi că nu ai făcut destul pentru ei, le reproșezi comportamentul, dar ei, surpriză, îți declară că ai făcut prea mult, că unii nici nu meritau atâta zel din partea ta, zel care i-a făcut să-și schimbe convingerile.

Din marea masă de elevi, nu toți sunt eliberați de fixisme și redați luminii, pentru că unii n-au curajul mărturisirii. Cei mai mulți smulg ceva din tine și răsădesc în altă parte.

Accepți, deoarece așa crezi tu că poți merge mai departe. E felul nostru de a rămâne în istorie, o istorie anonimă, pentru că esența noastră se împrășteie în alții, pierzându-se în cele din urmă, sau câștigându-se în cei care ne urmează drumul. Plăcerea anonimatului e călduță!

BANCHETE, SĂRBĂTORI, SERBĂRI

Tuturor manifestărilor de acest gen li se dădea un fast deosebit, pentru că organizatorii, părinți, elevi, profesori, se străduiau să impună o anumită ținută, un anumit nivel al pretențiilor. Dintre toate, banchetele erau cele mai reușite, probabil din cauză că aveau o mai mare amploare și antrenau nu numai absolvenții, ci și profesorii și mulți dintre părinții elevilor.

Pregătirile pentru acest eveniment de sfârșit de an erau o adevărată bucurie. Toată școala se îmbrăca în sărbătoare, căci banchetele, cum era și normal, se desfășurau aici. Diriginții și elevii alergau după sponsori, se decorau etajele inferioare ale sălii de marmură, parterul ca sală de dans, unde se deschideau greoaiele uși metalice placate cu sticlă ce dădeau spre grădină, etajul întâi și cancelaria cu mesele și scaunele corespunzătoare; se făceau cumpărăturile pentru masa festivă, se instalau boxele, microfoanele, sau, mai nou, calculatoarele. Pe de altă parte, absolvenții trepidau de emoția pregătirii ținutei, care era foarte importantă. Toată lumea trebuia să arate foarte bine, așa că părinții se străduiau să satisfacă, după posibilități, pretențiile absolvenților, căci o dată termini liceul. În culise domnișoarele mai ales, dar și cavalerii, se lăudau cu sumele cheltuite pentru acest eveniment.

În ziua banchetului totul era aranjat: mesele ornate, vesela așezată, tot de către elevii de la clasele de economic, care, pe timpul desfășurării evenimentului, deveneau și ospătari. Într-o clasă alăturată se aduceau aperitivele, lăzile cu apă minerală, suc, bere etc. Odată cu orele 18, începea sosirea absolvenților, cele mai importante personaje

ale momentului și cadrele didactice, unele rămase în școală de dimineață (mai ales diriginții). Pe la orele 20 toată lumea era așezată la mese și se anunța începerea festivității, condusă de directorul școlii. Într-o atmosferă destinsă, după ce se făceau urările de „bun venit”, se anunța șeful de promoție, care era invitat să țină un mic discurs. Urma festivitatea de premiere a absolvenților. În funcție de dorința organizatorilor se desfășura un program artistic surpriză, care cuprindea diverse numere: cântece, spectacole satirice, scurte piese de teatru, prezentări de modă etc. Numerele puteau fi intercalate între momentele când se aducea alt fel de mâncare. Atunci reușeam să ne mai protejăm urechile de muzica dată la maxim.

Banchetul ținea până a doua zi dimineața, fără nici o restricție de timp, nu și de bun simț. În zori, diriginții, cu unii profesori și cu elevii, porneau pe jos spre casă, cântând.

Cel mai frumos moment al acestui eveniment era sosirea absolvenților. Apăreau singuri sau însoțiți, în perechi sau grupuri. Își prezentau cu eleganță și candoare toaletele și trupurile tinere, defilând mândri de ceea ce reprezentau în acel moment. Erau atât de frumoși, de siguri pe ei și mă gândeam... câte dezamăgiri îi așteaptă! Dar atunci lumea toată era a lor.

Priveam cu mare plăcere trupurile zvelte ale fetelor îmbrăcate în rochii lungi, cu decolteuri îndrăznețe și mânuși până la cot, sau cavalerii cu sacouri de mătase care întindeau brațul unei colege sau prietene; admirabil tablou.

Acest tip de festivități, la care se mai adăugau cele legate de Zilele Școlii, de concursurile școlare sau sărbătorile de iarnă, dădeau o culoare aparte atmosferei din liceu. Toată lumea era în continuă agitație: se schimbau și se reamenajau spațiile de desfășurare, elevii se implicau alături de profesori în organizarea și desfășurarea activităților. În final, gustau împreună din bucuria victoriei, se „dezbrăcau” de emoții și, satisfăcuți, mergeau mai departe împreună, prieteni.

Manifestările legate de sărbătorile de iarnă îmbrăcau forme mai calde, mai liniștite. Noi, dascălii, ne așezam la masa din mijlocul cancelariei și, lucrând la încheierea situației școlare pe semestrul întâi, primeam colindătorii, urătorii etc. Elevii intrau aducând cu ei crenguțe de brad, pe care le așezau pe mese, alături de lumânări ornate, aprinse, și ne cântau cu vocile lor curate. De la un timp uitam de cataloage și

ne lăsam purtați de melodii, de versuri, de amintiri, fredonând împreună cu elevii. Când aceștia din urmă se retrăgeau în liniște, primind covrigi și mere, mai rămâneam încă multă vreme în minte cu un colind pe care îl purtam cu noi până acasă.

DEZBATERI FĂRĂ ȘCOALĂ

Unul dintre cele mai uimitoare lucruri care ți se pot întâmpla atunci când lucrezi cu adolescenții este acela de a simți cum mințile lor se deschid curioase către cunoaștere, cum dau frâu liber comunicării și impresionantei lor capacități imaginative.

Pune un adolescent să se exprime pe o temă care să-l incite, provoacă-l și vei vedea cum lumea lui, fosta lume a ta, se dezvăluie, acoperindu-te cu imagini minunate, imposibile pentru unii mai serioși, dar extrem de convingătoare.

Dezbaterile academice erau, pentru mine și elevii mei, un mod de defulare față de lumea stresului, față de problemele cotidiene, care deveneau, într-o clipă, de o banalitate covârșitoare. Nimic nu era mai minunat decât exersarea moțiunilor (a temelor pro și contra). Construiam împreună argumente și contraargumente într-o concentrare maximă, până ce simțeam că mințile sunt gata să explodeze de efort și entuziasm. Căutam soluțiile cele mai bune, exersam controlul asupra gândurilor spontane și respectul față de argumentele oponentilor. Cele mai grozave soluții erau cele care ieșeau din fiire. Le recomandam elevilor să-și folosească toate cunoștințele, talentele, iar, dacă nu le aveau, să le inventeze. Astfel, învățau să se analizeze unii pe alții, să speculeze și, mai ales, să observe fisurile de argumentare ale adversarilor, să folosească ideile cele mai năstrușnice pentru a-i învinge, uneori cu armele oponentilor. Metodele de abordare a

subiectelor, atâta timp cât nu se încălcau regulile de comportare, erau nelimitate. Gestică, mimica, jocul de rol, surpriza întrebărilor, lupta cu minutele, erau clipe de neuitat.

Dezbaterile academice sunt „jocuri” ale minților inteligente, speculative, raționale și imaginative în același timp. Ele se transformă după un proces de formare, în concursuri veritabile, în care se concentrează toate energiile.

La început, totul pare imposibil. Crezi că nu vei reuși pentru că trebuie să-i faci pe acești rebeli să conlucreze, să-și completeze ideile, să fie o echipă, căci numai astfel pot câștiga. Totuși, lucrând cu ei mai multe luni, vei vedea cum atitudinea lor se schimbă, devin prieteni, se ajută, se completează, își acceptă unii altora ideile, se încurajează. Realizezi treptat că încep să-și recunoască unii altora calitățile și, apoi, prin încercări, devin cei mai buni într-un anumit „post”.

Primul pas, după explicarea jocului, a fost construirea argumentelor după modelul logicii: argumentarea, contraargumentarea, definiția, evitarea erorilor... Elevii trebuiau să realizeze o construcție corectă, pe o anumită temă, care să fie cât mai convingătoare și mai greu de atacat. Aveam nevoie de exemple, așa că am luat legătura cu un club de „debate” de la Liceul „Racoviță” din Iași, care a fost de acord să vină în liceul nostru și să facă o demonstrație. Experiența a fost extraordinară. Tema (moțiunea) propusă a fost: „Prostituția trebuie legiferată sau nu?” Oaspeții s-au adaptat repede ambientului, au legat repede prietenii, chiar au invitat o elevă de-a noastră să-i cronometreze. În fața unei săli pline de elevi și profesori, cele două echipe s-au „atacat” reciproc, astfel încât și afirmatorii și negatorii au avut momente de încordare, dar și de destindere. Deoarece ambele echipe au folosit argumente solide, nimeni nu a putut să dea câștig de cauză uneia. Activitatea s-a încheiat cu un mic festin, oferit musafirilor, cu multe discuții și schimburi de păreri.

La ce ne-a folosit această experiență? În jumătate de an am pus „pe picioare” patru echipe de „debate-ri”, care au jucat doar de două ori. Moțiunea aleasă a fost: „Trebuie acceptată sau nu eutanasia?” Am dezbătut împreună moțiunea, ne-am documentat, am prelucrat materialul, am construit argumentele, definițiile, am discutat eventualele atacuri, ba am și jucat atacurile încrucișate (întrebările celor două

echipe). Doream să facem o demonstrație de dezbateri academice, publice, și ocazia s-a ivit la activitatea „Ziua Europei”.

Am avut rețineri și chiar viziunea eșecului, dar competitorii, și dintr-o echipă, și din cealaltă, și-au luat rolurile în serios și mi-au demonstrat că mă înșelam. Succesul a fost garantat, ba mai mult, am avut parte și de o surpriză din partea spiritelor prea încinse. La sfârșit, după ce verdictul a fost de partea afirmatorilor, unul dintre negatori nu a vrut să se recunoască învins și a refuzat să dea mâna cu adversarul, după cum cerea regulamentul. Ca să salvez situația și să nu iasă cu certuri, i-am felicitat și îmbrățișat pe toți concurenții.

Următoarea moțiune, la care începusem să lucrăm, era și mai incitantă: „Putem vorbi despre egalitatea dintre bărbat și femeie?” Deși discuțiile se arătasera foarte aprinse, moțiunea nu a fost niciodată jucată. Am părăsit liceul și, în același timp, s-a desființat și Clubul de dezbateri. Toate materialele strânse cu greu, manualele, dosarele cu moțiuni, dosarele de secretariat, informațiile au devenit amintire.

Dezamăgită, ca de atâtea ori, de șefi și de unii colegi, am înțeles, pentru a câta oară, că nu merita să te zbați pentru o instituție de învățământ, ci numai pentru acești copii minunați. Fără instituție, însă, nu avem elevi.

Suntem figuri neînsemnate. Dar, pe lângă noi, trăiesc, la fel de neînsemnați, dascăli foarte însemnați pentru ei înșiși, gata oricând să-și înalțe, singuri, statuia propriei imagini închipuite.

IARNA ÎN SAT

Ianuarie 2004.

Europa, spun unii, e un continent civilizat. Dacă întrebi pe cineva ce înseamnă a fi civilizată, el îți răspunde: să ai bani, confort, mașină, casă și multe, multe butoane pe care să le poți „accesa”. Civilizat mai înseamnă și să-ți faci alții treburile ca, apoi, să ai de cine te lua, înseamnă să te lauzi cu mașina sau mașinile, cu lucrurile de calitate pe care le posezi.

Termenul e, de fapt, o simplă invenție a omenirii secolului XIX, cum spunea ironic Nae Ionescu. Oamenii civilizați țin foarte mult la această nouă invenție, care cuprinde totalitatea creațiilor materiale și spirituale ale unui popor. Eu cred că pentru omul contemporan, civilizația se referă numai la bunuri și la cantitatea lor, pentru că unii dintre aceștia nu știu ce e nici calitatea, nici bunul gust. Civilizația înseamnă pentru mine bun simț, bun gust, modestie, capacitate de comunicare și colaborare, inteligență și ceva confort, obținut prin trudă. Dacă recitiți cu atenție cele scrise aici, veți constata că nimic din toate acestea nu se pot dobândi decât prin educație. Cum poți să faci educație celui care n-a primit nimic de genul acesta în familie, sau celui care nu înțelege decât de băta? Bat câmpii, nu? Sunt de acord cu dumneavoastră pentru că titlul povestirii e altul, dar ajungem imediat și acolo. Acum să mai adăstăm puțin prin marginea Europei.

Oamenii, se spune, sunt peste tot la fel. Ei se împart în două ramuri importante, ca ale economiei: oamenii de treabă și lichelele. Ultima categorie este de regulă și cea mai „civilizată”. Nu-i trebuie nimănui o școală specială pentru a fi civilizat, ci îi trebuie un exemplu de om bine crescut.

Spun toate acestea pentru a reliefa pregnant cazul inadmisibil și de loc neglijabil pe care comprehensibila mea rațiune l-a trăit într-o secvență din insignifianta ei existență; această frază parcă ar fi un prospect de la vreun medicament.

Deci, secolul XXI, România, Bârlad, un sat aflat la vreo zece kilometri de minunata noastră urbe. Unii dintre europeni ar spune: o azvârlitură de băț, căci ce înseamnă astăzi zece kilometri? Vă reamintesc faptul că Bârladul nu se află în Tibet și nici nu face parte dintr-o țară din lumea a treia, după unii. Cu toate aceste precizări vă asigur că pentru amărății de dascăli din mediul rural, zece kilometri pot însemna capătul lumii.

Ne aflăm în acest sat mai mulți dascăli navetiști: profesori, învățători și educatoare. Luna ianuarie e o lună lungă, oribilă, pentru că urmează sărbătorilor pitorești, calde, ale sfârșitului de an. E o perioadă mohorâtă, plină de cețuri și crivăț și pe câmp și în buzunare.

A început semestrul doi, cu mari emoții, pentru că vremea se anunță tot mai rece iar perspectivele pentru navetă sunt sumbre. Încă din prima zi a început să fulguiască și acum totul e alb. Totuși autobuzul circulă. Urcă și coboară curajos pe șosea, șerpuind prin întinderea albă, încât mă întreb cum de nu se rătăcește, cum de nu eșuează ca un cașalot în derivă, intrând într-un stâlp de înaltă tensiune. Nu se vede nimic de pe geam, decât albul năucitor al zăpezii și rar, câte un copac, „la păr” cum spun localnicii, apoi „la vie”, „la fermă”, dar nu vă faceți griji, acestea din urmă sunt doar amintiri de pe vremea comuniștilor. Până la prima stație nu am la ce privi, așa că ochii îmi rătăcesc plictisiți pe fețele călătorilor din mașină, de fapt o dubă, ce seamănă cu cea a deținuților. Ei, aici asemănarea cu lumea a treia e îndreptățită, căci nu cred să mai existe pe undeva, prin Europa, asemenea mijloace de transport în comun. Cutia uriașă, cu geamuri înguste e lipită de un camion fără basculantă, doar cu dubă, utilată cu ușă la spate, cu scări suspendate, ca la coteț, dar înăuntru te „trosnește” confortul european: scaunele parcă ar fi furate dintr-un

tramvai; sunt roșii, de plastic, așezate două câte două, un șir în dreapta și altul în stânga. În față, cum urci, pe tot peretele mașinii tronează o ladă uriașă cu ustensilele șoferului: roata de schimb, lopată, ciocane, șurubelnițe, lanțuri, cuie, un bidon etc. Dar stați, asta nu e tot, surprizele abia acum sosesc să vă delecteze. De la primul până la ultimul scaun, în partea stângă, pe sub scaune, este montată o țeavă serioasă, cu un diametru de circa cincisprezece centimetri, care răspândește un miros de ceva încins, dar, cel puțin, încălzește. Confort, nu? În dreapta ușii care se închide cu un fel de zăvor zdravăn, cu arc de oțel, se află un buton pe care scrie: „Sunați în caz de nevoie”. Bineînțeles că nu mai funcționează. Oamenii strigă: „Nea șofer”, sau bat în peretele dinspre cabină, acolo unde un glumeț a scris: „Bateți aici!” Seara, la întoarcere, lumina e difuză. Șoferul nostru, un personaj inedit, face economie. În mijlocul mașinii se află un singur bec, învelit într-un suport de metal: „Ca să nu mi-l fure șopârlele astea”, după cum spune șeful dubei, un tip înzestrat cu un umor destul de straniu. Uneori intrăm în vorbă cu „Lupușor”, așa i se zice, despre starea mașinii, despre programul ei sau despre scumpirea biletelor, a abonamentelor. Răspunde foarte important, e amabil, mai ales cu unele colege, pe care le ajută să urce sau să coboare, alteori însă e nervos și începe să bolborosească repede niște cuvinte, pe care trebuie mai mult să le ghicești.

Cu noi mai circulă și alți navetiști, care străbat mult mai mulți kilometri. Cel mai demn de poveste este inginerul, veșnic beat, care ține în mână o țigară, pe care o frământă între degete până în momentul coborârii. Dacă e criță, ori vorbește prea mult și incoerent, ori doarme cu capul pe speteaza din față, scoțând sforăituri „delicate”. Un alt personaj ar fi profesorul de matematică, fost director, actualmente bețiv, băiat bun, care are întotdeauna la el o sacoșă plină cu „zaibăr” sau cu mere pe care le oferă domnișoarelor sau doamnelor. Mai amintesc și pe doamna de fizică, pensionară de ani buni, care susține că trăiește o adevărată aventură, e permanent plină de povești pe care le vede extraordinare, minunate, senzaționale, oricum e bine s-o avem printre noi, pentru că e mereu interesată de ce mai citim, ce mai studiem, pe unde ne mai plimbăm...

Duba oprește în primul sat. Urcă elevii noștri, pentru că aici nu au școală I-VIII; sunt nouă copii, destul de cumînței. Înaintează pe

culoar, ghidați de călătorii care îi cunosc și îi tot compătimesc: „Săracii! Merg și ei la școală.” sau alții: „Apoi, ce le mai trebuie, că și așa tot la pământ rămân.” Poftim educație! Te chinui să-i convingi că singura șansă de a scăpa de sărăcie e școala, și indivizi ca ăștia, complet agramați, chiar analfabeți, îți spulberă firava speranță.

Duba face un salt, căci șoferul merge cu viteză, nu glumă, în 25 de minute ești la școală, pe vreme bună. S-a terminat asfaltul. Înseamnă că în cinci minute suntem la școală. Mai avem timp să privim o pădurice de salcâmi, valea râului din sat, barajul și am ajuns. Mașina oprește în fața magazinului sau a crâșmei, de fapt e totuna. La nici o sută de metri e școala. Se întinde tradițională și veche, înconjurată de un gard de sârmă pe piloni de beton. Ea e singura zonă a speranței, dacă nu punem și biserica, singurul semn real de „civilizație”.

Coborâm cu atenție, să nu alunecăm, ne ajutăm unii pe alții. Copiii din sat ne pândesc pe la uși, geamuri... Deci azi se învață. Așa e iarna în sat. Până și elevii se roagă să meargă mașina, căci altfel ce să facă acasă?

E joi. De luni totul a mers bine. Azi chiar a ieșit soarele la prânz. Nimic nu prevedea vreo schimbare de vreme, doar prescripțiile meteorologilor.

La coborâre, îl întrebăm pe „celebrul” nostru șofer ce ne sfătuiește să facem după amiază. El ne răspunde că ar trebui să plecăm peste două ore, când se întoarce el. Zâmbim neîncrezători și intrăm în școală. După orele două începe să ningă tot mai tare; și viscolul pare că se instalează definitiv. Deja se aud voci care spun că nu se mai poate ajunge în oraș. Pe la orele 17, colega de matematică mă scoate de la oră și mă întreabă dacă nu vreau să plec pe jos, pentru că ea și încă o colegă sunt hotărâte să plece. Intru la clasă. Îmi termin lecția de predat, dar devin tot mai neliniștită. Ascult cu teamă sunetul vântului, care zguduie ușile, geamurile, și privesc discret spre seara pustie ce se instalează. Dau drumul copiilor mai devreme și mă îndrept spre cancelarie, să văd ce s-a hotărât. Șefa stă calmă lângă sobă și împletește. Azi n-a avut ore, dar a rămas cu noi din solidaritate. Ea și cu doamna de literatură română ne propun să rămânem în sat și ne înfățișează variantele șederii, după ofertele pe care le-am primit. Eu sunt de acord, pentru că în acest fel putem să ne terminăm săptămâna de lucru. Două dintre colege au plecat pe jos, împreună cu doi dintre

copiii din satul alăturat. Noi am hotărât să încercăm să sunăm acasă și să dăm curs invitației unui bun sătean de a înnopta acolo. N-am fi crezut niciodată că vremea ar putea să ne joace o asemenea festă. După vreo oră începuserăm să ne facem griji pentru colegele și copiii plecați pe jos, pentru că nu se mai putea ieși afară, atât de puternic era vântul. Pe la orele șase a venit o mașină să o ia pe doamna profesoară de română, care mergea în cealaltă parte a satului. Imediat a sosit și domnul la care urma să fim găzduite șefa și cu mine. Ambii șoferi ne-au confirmat ceea ce spuneau și oamenii că e imposibil să se mai ajungă în oraș. Ne luăm lucrurile și ieșim. Doar câțiva pași sunt până la mașina parcată în fața școlii, dar nu se vede nimic în față. Mergem cu ochii aproape închiși. Casa e foarte aproape de școală, dar ne bucurăm că mergem cu mașina.

Intrăm în curte întâmpinate de două potăițe care se gudură pe lângă noi. Ajungem în casă și apare și doamna gazdă, care ne urează bun venit, ne ajută să ne scuturăm și ne invită în bucătărie, pentru că abia a făcut focul în camera unde vom dormi și mai durează până se încălzește. Ne oprim întâi într-un al doilea hol, mai larg, pardosit cu gresie gri, în degrade și terminat cu un cuier modern, unde ne așezăm provizoriu hainele groase. Pătrundem în bucătărie. Aici e cald, plăcut, ni se oferă papuci și încercăm să ne simțim mai puțin stânjenite. Încăperea e spațioasă, bine utilată, cu mobilier modern, iar pereții și pardoseala sunt acoperite cu gresie și faianță de aceeași culoare cu cea de pe hol. Ni se deschide și un mic televizor. Lângă geam e un pat confortabil, pe care luăm loc. Gazda ne spune că acolo doarme fiica lor, adică eleva noastră, care e foarte încântată că ne are ca oaspeți.

Nu rămânem mult în această încăpere, pentru că gospodina trebuie să pregătească cina, așa că suntem invitate în camera soților, unde a fost adusă o măsuță, pe care sunt așezate pahare, câni, o scrumieră și farfurioare cu sărățele și alune. Gazdele sunt oameni importanți ai satului. Ne așezăm pe o canapea elegantă lipită pe peretele din fața ușii, lângă care se mai află, de o parte și de alta, doua șifoniere, care proporționează numai bine încăperea. Îmi dau seama că oamenii au ceva gust. Pe jos se întinde moale un covor persan în ton cu culorile camerei, iar în fața noastră, lângă sobă, se află o măsuță de televizor cu aparatul corespunzător, care e deja deschis și un alt aparat care, ne explica domnul, ajută la prinderea mai eficientă a posturilor, pentru că,

aici între dealuri, se prind foarte puține. În stânga noastră se află o mașină de cusut industrială, singura care nu se potrivește cu ambientul. Doamna nu pierde ocazia să ne explice, după ce îi facem complimente legate de locuință, că are specializare în domeniul confecțiilor și că, înainte de a se lansa în afaceri, amândoi s-au ocupat o vreme de confecționarea lenjeriilor și comercializarea lor. Mașina aceea era singura care supraviețuise după vinderea celorlalte. Singurul lucru cu adevărat kitschos e un tablou mare, din acelea care se găsesc în piață, ce imită cu nuanțe ireale o fotografie, fără nici o urmă de vibrație artistică.

Suntem îndemnate să servim, ciocnim cu gazdele, mulțumindu-le încă o dată pentru amabilitate și savurăm gustul unui vin bun. Doamna se scuză puțin, pentru că merge la bucătărie să pună la punct meniul. Noi încercăm să-i spunem că e suficient deranjul de până acum, dar ea spune că îi face plăcere să aibă musafiri. Între timp ne întreținem cu domnul, care o servește pe șefă, spre disperarea mea, cu țigări, își aprinde și el una și se pornesc pe pufăit. Peste puțin timp vine și doamna și li se alătură. Vorbim despre viitorul comunei, care va fi reînființată la alegerile din primăvară, despre perspectivele școlii în această nouă situație și, nu în ultimul rând, despre fiica lor, care trebuie să urmeze un liceu, chiar dacă nu sunt tocmai mulțumiți de ea. Încerc să le explic faptul că fiecare ființă are calitățile ei, așa că și fiica lor le are: este o prezență plăcută, un copil ascultător, priceput la treburi casnice, îndemânică. Între timp, doamna aduce tacâmurile și în curând pătrund în cameră arome de chifteluțe marinate, cu piure și castraveți murați, completate cu bere și vinul ce mai rămăsese.

Discuția se prelungește dincolo de miezul nopții și toți facem abstracție de vijelia de afară. Pentru moment toate grijile ni s-au estompat în vinul cald și atmosfera prietenoasă. Gazda e prima care închină steagul, dar suportă. Încerc să-i fac semn șefei să ne retragem, dar observă și ea. Țigările se sting, ușa se deschide pentru a ieși fumul, iar noi suntem invitate într-o altă încăpere, spre ușa de la ieșire, pe unde crivățul a băgat zăpada în casă. Pătrundem într-un fel de salonaș, cu gresie pe jos, dar acoperită cu un frumos covor persan oval, pe care se întinde o masa de douăsprezece persoane și scaunele ei. Aici ne-au fost atârinate hainele. Din această încăpere, intrăm în stânga, într-o cameră încălzită, unde a fost făcut patul. Deasupra patului, pe două

etajere suprapuse, sunt așezate mai multe bibelouri de porțelan, reprezentând oameni și animale. Mă uit după o carte, dar oricum, suntem prea obosite. Lângă pat e un alt șifonier, cu trei uși, de unde gazda scoate și ne oferă pijamale. Lângă geam e o măsuță joasă, pe care sunt așezate multe ghivece cu flori foarte frumoase. De o parte și de alta a sobei, așezate în colț, domnesc apatic două fotolii învelite într-un pluș serios, în set cu cel de pe pat. După ce ne mai avântăm încă o dată afară, ne strecurăm în pat. Abia acum începem să ne dăm seama de situație. Afară e dezastru. Vântul şuieră zguduind geamurile și ușile, zăpada a urcat până la geam și ninge fără oprire. Nu avem prea mult timp de discutat, căci șefa adoarme în câteva minute. Eu nu reușesc să adorm, mă gândesc la copilul meu, dacă e bine, dacă are mama grijă de el, dacă se gândesc la mine... Telefoanele nu mai funcționează, așa că n-am putut suna acasă. Într-un târziu reușesc să adorm, dar parcă sunt trează, nu pot să-mi încălzesc picioarele, mă trezesc de nenumărate ori, apoi adorm, nu pentru mult timp, pentru că simt lumina zilei, aud gazdele mișcându-se și mă trezesc de tot, destul de obosită. După vreo jumătate de oră, face ochi și șefa, sare din pat și-și aprinde o țigară. Protestez, dar ea se așează jos, în fața sobei, care s-a cam răcit și deschizând-o, începe să pufăie. Mă întreabă cum am dormit, îi răspund că prost, ea însă a dormit bine. Începem să ne îmbrăcăm, ieșim și încercăm să ne facem cât de cât toaleta. Gazdele ne-au încălzit apă, ne spălăm, și parcă ne mai înviorăm nițel. Miroase a arome de ceai. Doamna vine să mai stea cu noi de vorbă, ne anunță ce ne poate oferi la micul dejun, e veselă și ne spune că, oricum, ne așteptă la prânz, pentru că nu vom putea pleca acasă. Eu mă revolt, e totuși vineri, trebuie să existe o soluție de a pleca. Când privesc afară, mă apucă tristețea. Parcă ar fi seară, nu dimineată. „Azi plecăm”, spune șefa. Întrebarea este, cum? Eu port o fustă de lână care cântărește un kilogram. Nu cred că ar fi înțelept să plec așa la drum. Urmărim știrile și parcă speranța înflorește, căci se anunță că vântul se va mai potoli spre după-amiază. Șefa spune că dacă vântul nu se potolește, e curată nebunie să pleci la drum. „Ce tâmpenie! Când vezi că ne mai și laudăm că suntem în secolul XXI, te apucă și râsul. De fapt suntem niște gănganii. Dacă ar vrea, Dumnezeu ne-ar distruge într-o clipită, dar vezi, mereu ne mai dă o șansă. Tocmai aici e marea Lui înțelepciune. Noi nu știm decât să ne dăm buni, dar nu e mai

nimic de capul nostru. „Lasă filosofia!”, mă apostrofează colega mea, zâmbind. „Ții minte că, acum zece ani, când ai mai fost pe aici, tot așa o iarnă ai prins?” „Cum să nu-mi aduc aminte. Veneam cu două perechi de cizme, le uscam la vecina de lângă școală, făceam două, trei ore cu elevii care reușeau să răzbească până la școală, apoi plecam pe jos. Dacă ajungem acasă, cred că îmi iau concediu.” „Ei, poate se desfundă drumul.” „Ar face bine, căci eu am de gând să fac urât.”

Gazda intră în cameră însoțită de o tavă cu bunătăți: ceai, brânză topită, pate, brânză de oi la saramură, dulceață, pâine. Șefa zâmbește, își stinge a doua țigară și se îndreaptă spre masă. Desface mâinile cu palmele spre exterior, exclamând oarecum jenată, dar și satisfăcută: „Da, ce v-ați deranjat atâta!” „Nu-i nici un deranj, îmi face plăcere. Să vedeți ce o să se mai fâlească fata noastră la școală când o să spună că ați dormit la noi.” „Ne dăm seama”, confirmă șefa, „...dar nu serviți cu noi?” „Nu” răspunde gazda „...dar am să stau aici cu dumneavoastră și am să fumez o țigară.” „Dar domnul a plecat?” întreabă colega mea. „A plecat puțin la magazin, să vadă ce mai e pe acolo. Vine imediat.” Într-adevăr, apare și domnul și ne anunță că merge telefonul, așa că putem anunța acasă, pentru că nu crede că o să putem pleca. Ne uităm una la alta. „S-ar putea”, spune șefa „...dacă nu se oprește viscolul”. Nu mai spun nimic. Pe fața mea se vede indispoziția, nervozitatea, știu că nu le pot ascunde. Șefa observă și zâmbește în felul ei împăciuitoare și oarecum ironic: „Hai la masă. După aceea mergem la școală, ne mai sfătuim cu ceilalți și mai vedem!” Își întinde pe pâine brânza topită și continuă să mă dădăcească: „Uită-te la mine; anul ăsta fac douăzeci de ani de navetă. Nici de fumat nu mă las, dar nici de mâncat asemenea bunătăți”. Gazda zâmbește și ea și ne îmbie să servim, cu glasul ei molcom.

Gust câte puțin și parcă mă mai calmez. Încerc să mă gândesc la toate acestea ca la o aventură a mea, dar atunci, nu voiam să o cred.

Mulțumim gazdei pentru masă, pentru amabilitate și ne strângem lucrurile, pregătindu-ne de școală. Doamna ne conduce până la poartă și ne anunță că ne așteaptă la prânz. Șefa spune ceva, n-o aud prea bine, pentru că m-am îndepărtat nițel de ea. Îmi trag căciula pe ochi, ridic fularul până la nas și începem să mășăluim prin zăpadă care a depășit genunchii. Chiar dacă se face cărare printr-un loc, viscolul și ninsoarea o acoperă repede.

Ajungem la școala. Tanti Lenuța, femeia de serviciu, a făcut focul doar în două clase și în cancelarie. E destul de bine. Doamna educatoare, care a rămas și ea în sat la soacra ei, ne așteaptă cu cafeaua caldă. Acum se pregătește să pună și ceva vin la fiert, rămas de la ultima inspecție, aniversare sau Dumnezeu știe. Toate suntem obosite, îngrijorate și posace. Primim vestea că cele două colege, care plecaseră aseară cu câțiva elevi erau în sat. Curând apar și ele și efectivul e aproape complet, excepție făcând profesoara de franceză și învățătorii. Aceștia din urmă fac întotdeauna notă discordantă, căci ne acuză pe noi că îi tratăm de sus, de aceea își permit să se creadă superiori. Săracul Nietzsche, ce s-ar mai supăra văzându-i! Deh! suferă și ei de mania persecuției. E mai convenabil: decât să colaborezi, mai bine urăști. Probabil drumurile astea i-au înrăit, sau așa au fost dintotdeauna. De regulă, oamenii de o anumită factură sufletească refuză să-și recunoască greșelile, preferând să-i acuze pe ceilalți de ceea ce ei ar trebui acuzați. E mai simplu, nu ?

Nu se vorbește mult. Colega de matematică, după ce ne povestește aventura, o „înjură” pe șefă, că din cauza ei am rămas în sat, că ne-a zis ea că așa o să se întâmple...

Eu mă enervez și ridic tonul la ea, cum că nu mai are nici o importanță cine are sau nu dreptate, atâta timp cât suntem tot aici. Mai bine am face rost de niște cartele, ca să sunăm acasă. Găsim două cartele și ne înfolfim ca să ieșim afară. Telefonul e aproape de școală, dar înaintăm cu greu până acolo. Reușim să sunăm și ne asigurăm că totul e bine acasă.

Ne întoarcem la școală, trimitem acasă câțiva copii de grădiniță care totuși au venit, apoi organizăm clasele I-IV. Sunt puțini copii. Ținem fiecare câte o oră. Eu țin o oră de religie la clasa a IV-a. Copiii sunt numai ochi și urechi. Îmi aduc aminte de plăcerea cu care predam istoria artei, a religiei, dar mai ales filosofia... Tare mult îmi mai plăcea să le vorbesc elevilor despre cultura umanității... La sfârșitul unui an, unii elevi, cei de la clasele a XII-a, a XIII-a, îmi mulțumeau; probabil că vedeau pasiunea cu care îmi încărcam vorbele. S-au dus toate, dar curios, nu mă simt nici ratată, nici neîmplinită. Pot face și aici o mulțime de lucruri, chiar dacă întâmpin tot felul de piedici. Simt că e foarte important să încerci să salvezi oameni din ghearele ignoranței. Nu-i salvezi pe toți, dar lupti cu disperare pentru a-i aduce

la un nivel acceptabil. Bineînțeles, nu e ceea ce mi-ar fi plăcut să predau, dar îmi place variația, pentru că mereu am încercat altceva. Schimbarea mă ține în viață, îmi dă timpul necesar, o, Faust! ca să vă povestesc vouă toate acestea, căci cred că orice viață merită trăită și mai ales, povestită. Nimic nu este banal într-o existență, doar ceea ce vrei să vezi ca fiind astfel. Știu că unii dintre colegii mei din oraș mă compătimesc, închipuindu-și că sufăr pentru că nu mai pot preda acolo. Uneori îmi vine să-i compătimesc eu pe ei, căci nu contează pe cine educi, contează cum o faci. Nimic nu e rușinos în a preda la țară, doar, poate, rușinea pentru familiile care au copiii pe care nu știu să-i educe. E adevărat că nici condițiile nu sunt prea grozave, dar lucrurile se mai mișcă, chiar și aici. Peste câțiva ani vom avea o școală nouă, modernă, încălzită și, atunci, diferența nu va mai fi decât legată de mediu, dar nici acesta nu va rămâne identic cu sine, cred.

Facem câte două ore și la clasele V-VIII, dar elevii au deja mâinile înghețate și hotărâm să le dăm drumul acasă, anunțându-i să vină de luni, pentru că s-a hotărât să se vină la școală prin rotație, până când situația se va îmbunătăți. După ce elevii au plecat, punem în ordine documentele școlare, semnăm condica, o scriem, mai întocmim niște procese-verbale pentru activitățile desfășurate pe semestrul trecut, la extrașcolare, la comisia diriginților și a profesorilor, mai discutăm despre elevi, gazde. Pe la orele 15 dăm o raită la magazin, punem cu toții bani ca să mai cumpărăm cafea, ciocolată, parizer și ce mai găsim pe acolo, pentru că și marfa a început să scadă simțitor. Ne întoarcem la școală, o mai „înjurăm” puțin pe directoare, ea râde continuând să îndeplinească. Mai facem o cafea și ne hotărâm să mergem cât mai târziu la gazdele noastre, care au și trimis după noi. Prăjim niște pâine pe reșou și ne facem sandwich-uri cu cașcaval și parizer. Viscolul continuă nestingherit. Ne punem pe povești și pe făcut haz de necaz. Jucăm și cărți. Încerc să învăț o colegă mai tânără să joace bridge. Alta mai știe deja și jucăm câteva done cu mort. De două zile ninsoarea nu se mai oprește. Se aude despre niște mașini prinse între nămeți, despre niște animale înghețate. E sumbru, mai ales că se lasă înserarea. Trimitem răspuns gazdelor că vom veni mai târziu, dar în curând apar ele în persoană pentru a ne lua. Nu mai putem refuza pentru că oamenii au ieșit din casă pentru noi. Ne înțelegem că mâine, orice ar fi, plecăm și ne despărțim.

Şefa şi cu mine ne reluăm locurile în camera oferită de gazde. De data aceasta ne-au instalat şi un televizor, la care nu putem vedea decât ştiri şi emisiuni de divertisment, dar e minunat, pentru că aşa putem afla ştirile despre vreme. Stăm cu toţii în cameră, e mai cald decât în ziua precedentă. Cât gazdele încep agitaţia cu pregătirea mesei, le rugăm să ne încălzească nişte apă, să ne primenim puţin. Ritualul e incomod şi nu prea dă rezultate, dar, măcar ne simţim puţin mai bine. După toate aceste proceduri complicate, ne aşezăm cu toţii la masă. Avem ciorbă de pui, friptură şi piure cu castraveţi, la care se mai adaugă gogoşi aduse de tanti Lenuţa, vinul de rigoare, sărăţelele. Ne încălzim repede şi începem să ne simţim bine. Facem glume pe seama emisiunilor de la televizor, mai punem puţin ţara la cale şi cineva vine cu ideea să jucăm „Poker”. Şefa se plânge că nu ştie, dar o informăm rapid, în timp ce domnul aduce, spre hazul nostru, o pungă plină cu monede de 500 şi 1000 de lei, ca jocul să fie mai pasionant. Doamna nu vrea să joace, preferă să stea pe margine şi să chibîţeze. În curând şefa începe să câştige şi nu se mai opreşte. Când ne uităm la ceas, constatăm că e aproape unu noaptea şi e cazul să ne oprim. Gazdele se retrag, noi lăsăm uşa deschisă, ca să se aerisească, se face cam frig, dar mai avem două lemne şi le aruncăm şi pe acelea pe foc. Ne strecurăm în pat şi, de data aceasta, adorm şi eu mai repede. Când ne trezim, pe la ora şapte, ascultăm cu emoţie viscolul şi constatăm că parcă s-a mai potolit. Ne îmbrăcăm ceva mai bine dispuse şi aşteptăm gazdele să vină cu ceaiul şi cu celelalte. Le mulţumim şi le garantăm că, de data asta, chiar că plecăm acasă. Ne luăm rămas bun şi pornim spre şcoală, unde şi începem pregătirile. Fiecare face rost de ce îi trebuie. Eu reuşesc să fac rost de o pereche de pantaloni şi las fusta la şcoală. Doamna de română nu merge cu noi. Suntem cinci persoane, la care ni se mai alătură, pe drum, poliţaiul. Am luat cu noi energizante (bomboane de mentă), cum spune şefa, şi am pornit curajoşi la drum. Sătenii ne-au privit sceptici, dar noi doream să ajungem cu orice preţ acasă.

CALVARUL ZĂPEZII

Începem urcușul. O iau înainte. Ceilalți se opresc să admire peisajul alb, de o imensitate înspăimântătoare. Eu nu vreau să privesc nimic. Întotdeauna am urât iarna și frigul în general. Înaintăm foarte greu, pas după pas, cu atenție, să nu ne afundăm până la brâu. Pe unde zăpada e spulberată, se vede drumul și aici ne mai oprim, ne mai scuturăm, ca să nu ne udăm la picioare. La suprafață zăpada e înghețată și pe alocuri ne susține. Ne opintim cu spor, dar tot ne ia trei sferturi de oră să ajungem în dreptul șoselei asfaltate, care nici măcar nu se mai vede. De aici începe calvarul, pentru că, dacă până acum vântul ne bătea din spate, acum începe să bată din față și ne e tot mai greu să ne obișnuim. Chiar dacă panta e domoală, trebuie să trecem de pe o parte pe alta, acolo unde simțim că zăpada nu ne ține. Câte unul dintre noi se mai afundă și trebuie să ne oprim ca să-l ajutăm să se ridice deasupra zăpezii. Luăm câte un „energizant”, care, ce-i drept, ne mai înviorează și continuăm drumul. Îi strig șefei să nu cumva să creadă că, după acest drum, va mai veni cineva luni la școală. Nu trebuie să mă uit la ea ca să-mi dau seama că zâmbește, conciliator, dar o aud spunând că, până la primăvară, nu crede că se va desfunda drumul ăsta. Mă revolt, ameninț cu ministere, degeaba, ea știe ce știe... După două ore de mers, ajungem deasupra Crângului. Jumătate de drum s-a dus. De-acum coborâm, dar nimeni n-ar fi crezut că o coborâre poate fi atât de cumplită. Vântul a început să bată din față iar și parcă e și mai puternic. Trebuie să trecem de pe o parte pe alta a drumului pe care îl ghicim după stâlpii de telegraf, pentru că zăpada e mai moale și ne e frică să nu ne afundăm. O aud pe șefă din spate

zicând: „Îmi vine să plâng, nu mai pot”. N-o cred. Ajungem la un camion îngropat sub nămeți. Se mai vede doar cabina și o colegă îl întreabă pe polițist dacă e cineva în cabină. Îmi vine să râd, dar o aud hohotind pe șefa în spate. Mă enervează calmul ei, împăcarea asta cu soarta. Întorc privirea spre ea și o văd arătându-ne talpa căscată a cizmei. Mă gândesc în ce fel o să mai meargă acum, dar nu e genul de om care să facă un caz din asta. Când o să ajungă acasă, o să arunce cizmele și la următorul salariu își va cumpăra altele. Începem ultimul urcuș. Nici doi kilometri nu ne mai despart de casă, dar tocmai aici vine greul. Fiecare pas e un chin. Suntem foarte obosiți și simțim că vloga ni se scurge prin picioare, dar trebuie să mergem mai departe. De la un timp, mușchii nu mă mai ascultă și simt nevoia să mă așez. Mă opresc în zăpadă și spun că nu mai pot. Dar șefa e lângă mine, îi aud vocea împăciuitoare: „Hai, încetișor, am ajuns până aici și vrei să ne dăm bătăuți? Uite, ia un energizant.” Știu că are dreptate. Iau bomboana și respirația îmi revine. Încep să mă gândesc la copilul meu, la un pat cald, o baie fierbinte și doresc să continui. Ajungem pe drum drept în treizeci de minute, deși nu sunt mai mult de 500 de metri până aici. Urmează încă un kilometru până în oraș. Dar nu putem merge decât pe șosea. Zăpada e prea moale și mai tot timpul cineva se afundă în troiene. Polițistul ne ajută pe toate, ba se mai urcă și pe nămeți, fluierând și așteptând răspunsul de dincolo de gardurile înghițite de zăpadă. Ne întâlnim cu niște oameni cu lopeți, care voiau să scoată un automobil din zăpadă, dar au renunțat. Ei ne anunță că nu putem merge decât pe șosea. Vorba vine, că oricum, nu se vede nimic. De data aceasta mergem în zăpadă până la brâu, noroc că e moale și putem înainta, ținându-ne unii de alții. Nu mergem mult așa, căci ajungem în sfârșit pe arătură. Șefa ne anunță să o luăm înainte. Peste puțin timp ne ajunge din urmă cu ambele tălpi dezlipite și cu țigara aprinsă în gură. E foarte bine dispusă. Ce mai poți să zici. Șefa e un om deosebit. Simplă, directă, are un simț înăscut al măsurii, e extrem de echilibrată și, trebuie să recunosc, fără ea, fără încurajările și calmul ei, n-aș fi reușit să ajung acasă. Mare figură! O admir pentru felul ei de a fi. Cred că e mai sinceră decât mine, franchețea ei mă cucerește. Dacă cineva ar fi scos-o din lumea asta și ar fi școlit-o într-un mod deosebit, ar fi fost bună de diplomat.

În sfârșit, ajungem acasă. Arătăm ca niște oameni ai zăpezii. Ne luăm rămas bun în grabă și oprim un taxi. E cam ridicol, dacă stau să mă gândesc; am mers zece kilometri pe jos și unul nu mai pot să-l fac decât cu mașina. În acest moment, iubesc ridicolul! Șoferul taxiului ne întreabă de unde venim. Parcă n-ar vrea să ne ia, dar noi ne-am și așezat pe banchete.

Acasă! Fac repede o baie caldă și mă bag sub plăpumi. De oboseală, nu pot adormi, așa că o întreb pe fetița mea ce a mai făcut, dacă s-a descurcat cu școala. Mă bucur, pentru că a fost și pentru ea o încercare din care a ieșit cu bine. În sfârșit adorm, somn fără vise, așa cum îmi place mie. Când mă trezesc, îmi dau seama că abia mă mai pot mișca, picioarele mă înțeapă, totul pare ireal în jur. Iau o aspirină, îmi fac patul și mă culc iar. A doua zi e duminică și nu fac nimic. Vegetez în fața televizorului și stau la palavre cu fiica mea. Abia luni îmi mai revin nițel, mă mobilizez și mai fac ceva prin casă, ba chiar am chef de citit, dar, spre prânz, mă sună șefa. Îmi spune cu același glas, împăciuitor și diplomat, că nu mai putem sta acasă. Întâi mă înfurii, apoi îi dau dreptate. În fond, are psihologia șefului și o conștiință așijderea, nu degeaba îmi place să-i spun „șefa”, că i-am molipsit pe toți cu porecla asta, care începe să devină nume. E clar, de mâine o luăm la drum.

Descoperim un drum pe unde se poate merge cu mașina, dar pe banii noștri. E costisitor, dar nu putem merge numai pe jos. Ne mai aduce de câteva ori părintele din sat, apoi se desfundă o parte din drum, pe care îl parcurgem cu o ocazie, restul, pe jos. Abia la sfârșitul lui februarie începe să meargă și autobuzul, dar începe dezghețul...

Toate aceste sunt acum de domeniul trecutului, dar sunt imaginea învățământului din mediul rural. Peste tot întâlnești oameni extraordinari, cum ar fi și acești localnici care ne-au găzduit. Astăzi avem microbuz direct, opt curse pe zi, telefon la școală și promisiuni privind reconstrucția și reutilizarea școlii și poate, cine știe, zice domnul primar, (fosta noastră gazdă), internet.

SE ÎNTÂMPLĂ LA NOI

În acest sat aruncat printre dealuri, nu departe de „măreața” noastră urbe, începi să înțelegi cam ce înseamnă condiția umană azi. E o lume în miniatură, cu aspectele ei frumoase și de suprafață, în care noi, dascălii, nu prea ne putem amesteca, decât în chestiuni legate de școală. Abia acum încep să înțeleg în ce lume mizeră trăim și cât de iscusit știm să ne ascundem, să nu vedem cum suntem în realitate. Puțin confort, iluzia unei vieți tihnite și poți trăi orb la nesfârșit, deși, spun budiștii, „totul e suferință”. În această lume, unde poți vedea atât bunăstare, înțelegere, cât și ceva înțelepciune, există o „zonă” știută și tolerată de toți, în care se manifestă, nestingherit, natura umană în formele ei cele mai gregare. Aici se trăiește într-o promiscuitate împrumutată, nu știu cum, din toată lumea contemporană. Oamenii nu sunt „duși la biserică”, supraviețuiesc conform legilor concubinajului, ale incestului, ale violenței domestice, ale ororii, orgiei dionisiace, toate, având drept urmare, copii turați pe viață, incapabili să-și manifeste sentimentele, un fel de animăluțe, pe care le putem numi ciudate. Se spune: „Copii făcuți la beție”. Bogăția se măsoară în câte țigări se fumează pe zi și, mai ales, câte sticle de rachiu se consumă. Munca, dacă există, se face pe băutură, iar copiii, dacă-i întrebi, nu știu de unde au apărut atâtea. Se bea cot la cot, de la mic la mare, căci, dacă cel mai mic nu doarme „în copăiță”, i se administrează cârpa înmuiată în țuică și copilul adoarme.

Veniți cu mine. Am să vă pun în fața ochilor o imagine, pe care, vă rog să nu o ocoliți. Priviți-o atent, e imaginea noastră.

O casă, dacă se poate numi așa, împrejmuită cu ceva ce trebuie să fi fost un gard, fără sticlă la geamurile acoperite cu carton sau pungi, cu ușa dezmembrată, cu acoperișul spart, cu o mulțime de hârtii și cârpe îndesate prin crăpături. În bucata de curte mizeră, printre rădăcinile fostelor plante, se învârt șoareci și prietenii lor mai mari, singurele animale de curte și singurele jucării ale copiilor. În interior, ți se deschide o imagine incredibilă, dacă te gândești repede că te afli în secolul XXI, că există apă care iese din perete, aparate casnice, televiziune prin cablu, mobilier, calculatoare... „Ce este un televizor?” poate că s-ar întreba copilul de patru ani, zdrențaros și cu mucii până la coate, care de-abia știe să îngaiame câteva cuvinte. La vârsta lui, copiii normali cântă, spun poezii și se joacă pe calculator. Ce vină are el?

În mizeria din jur și în lumina ce vine din tavan, de pe la geamuri sau ușă, poți distinge un fel de pat, fără picioare, plin de zdrențe, singurul din casă, pe care dorm toți membrii familiei: părinții, care nu sunt acasă, pentru că tocmai s-au dat alocațiile copiilor și probabil că sunt la crăsmă, și cei trei copii. Cu cel mai mare am făcut deja cunoștință; al doilea are în jur de doi ani. Stă pe pat, cu un colț de pătură în gură și ne privește speriat sau nu, pentru că nu poți citi nimic pe fața lui inexpressivă. Cel mai mic are cam un an, e gol pușcă, probabil a căzut din pat, așa că plânge, dând din mâini și din picioare, ca un cărăbuș căzut pe spate. Pe trupul firav se pot vedea două urme negre, ca de țigară. Prin casă se mai pot vedea alte zdrențe pe un scaun cu trei picioare, o masă sprijinită de perete pe care sunt aruncate cioburi de lut, o cană, o farfurie și niște resturi de lumânare. Nu e foarte greu să asemeni cu ceva lucrurile astea.

Dintr-odată te simți reîntors într-un ev mediu monstruos, dar parcă nu așa de monstruos ca acesta. Ne întrebăm ce putem face? Să chemăm asistența socială, să facem un raport împreună cu primăria și poliția, pentru ca părinții să fie decăzuți din această calitate?

E incredibil. Totuși, sunt oameni tineri, care vor mai avea copii ce se vor naște cu tot mai multe handicapuri, despre care ei nici măcar nu vor ști. Am mai văzut oameni săraci, dar care se chinuie să-și țină copiii curați, să îi trimită la grădiniță, la școală, care mai primesc ajutor de la vecini, de la autoritățile locale...

Ce se va alege de acești copii? Vor deveni modelul părinților lor și vor perpetua aceeași specie a omului, considerat un „rest al societății”, de care, aceasta din urmă, se dispensează ușor, căci ea n-are nici o vină. Oare ?

CANCERE

Învățăământul românesc suferă de tot felul de cancere.

Primul dintre ele este tumoarea pe creier. Aceasta se întinde încet, dar sigur, caustic și acid, pornind din zona cerebelului spre cea frontală. Întâi afectează orientarea și ghidajul, căci mai toți se duc într-o parte sau sunt duși cu pluta și o iau în „freză” la orice val de schimbare. Fiecare noutate, ca și în politică, e privită ca o față de masă murdară, rezultată în urma petrecerii grupului dinainte, de aceea trebuie schimbată, nu spălată, apretată și clătită. Toate problemele învățăământului se rezolvă la masa tratativelor, da ce credeți, că la altă masă? A! da, unele mese au picioare scurte, dar se găsesc mereu mesenii potriviți pentru umplerea burdișurilor și semnarea deciziilor corecte. De aici apare al doilea cancer, cel de stomac, de fapt o ulceratie care are ca efect o stare de apatie, survenită după ce totul pare a fi pus la punct, dar se constată unele scăpări, care demonstrează că ceva nu merge, că fiecare sapă pe câte cineva, că fiecare dorește un salariu mai mare... Normal, doar avem modelul parlamentarilor: ei o grijă au, după ce se evaporă fumul băuturilor de după marele pas în noul an: să-și rotunjească veniturile, după care, spun stop, nu mai sunt bani. Eh! Profesorii? Să mai stea la rând! Au ciudă pe noi, dom'le, că cine știe ce teroriști i-au învățat carte, de nu mai suportă să audă de dăscălimă. Iah! O șleahță de trântori, care tot cer, dar nu dau nimic la schimb. Vedeți dar, doamnelor și domnilor, că datorită ulceratiilor s-a inventat șpaga: dai câteva milioane, devii dascăl de țară, dai dublu, te fac dascăl de oraș, dai triplu cât ultima dată, te titularizez și nu mai ai

nici o grijă, decât când venim noi, oameni grei, care ne-am clădit o personalitate majoră, ce are nevoie de „combustibil”, mă-nțelegi, nu?

Ultimul cancer, inventat, nu se știe de cine, de sus sau de jos, este cel de piele.

Acesta se răspândește cel mai ușor, prin strângere de mână. Cel care nu e sincer când strânge mâna unui șef, deja contaminat, se molipsește de șefie și, fără să-și dea seama, vrea nu vrea, „Bea Grigore agheasmă” în vreo funcție modestă, care se cangrenează cât ai zice „Doamne ferește!”.

Acestea sunt marile boli ale învățământului, dar există și viroze, roze și scleroze, care vin și pleacă, după om. N-aș vrea să mă molipsesc totuși de una dintre ele. Pericolele pândesc la tot pasul: e primăvară și microbii se iau repede, am o anumită vârstă și încep să-mi pun și eu unele întrebări, căci, acuși vine ziua bilanțului și eu n-am dosarul pus la punct. Tocmai eu, care am făcut atâtea dosare pentru alții, am alergat singură și am ieșit pe locul doi.

De acum, ar fi bine să mă mai gândesc și la mine, așa că, de la toamnă, am să-mi sădesc o grădiniță, mică de tot, în care să nu mai fie loc decât pentru prieteni, dascăli sau nu, în care să muncesc numai după gustul meu, fără să mai strâng mâini, să mai arunc zâmbete de complezență. Dacă cineva îmi va cere socoteală, mă voi socoti cu el (ei), dar niciodată în grădina mea.

CUPRINS

PRIMA ZI DE ȘCOALĂ.....	7
-------------------------	---

CAPITOLUL I - ZEII

CONSILIU PROFESORAL	11
INSPECȚIE DE FOND	16
DOMNUL GEAMANTAN	19
ADOLF HAȘ	21
TESTAREA NAȚIONALĂ.....	24
BACALAUREAT	26
EXAMEN DE TITULARIZARE	28
GOGOȘARUL	30

CAPITOLUL II - EROII

MOȘ DRUCĂ.....	35
DOAMNA PROFESOARĂ.....	38
O FAMILIE LIBERALĂ.....	40
DOUĂ MARI RIVALE	42
DOAMNA PLUS	47
SĂ NI-L AMINTIM	48
ELEVI	51
PĂRINȚI.....	55

CAPITOLUL III - PLEBII

LALA VĂLUREL	61
ION RATILĂ	63
GICA BOLÂNDA	64
FANNY HULUBEL.....	66

CAPITOLUL IV - D'ALE DĂSCĂLIMII

PROFESORI DE ȚARĂ, PROFESORI DE ORAȘ.....	71
RECREAȚII	74
ULTIMA ORĂ DE DIRIGENȚIE	76
BANCHETE, SĂRBĂTORI, SERBĂRI	79
DEZBATERI FĂRĂ ȘCOALĂ	82
IARNA ÎN SAT	85
CALVARUL ZĂPEZII	96
SE ÎNTÂMPLĂ LA NOI	99
CANCERE	102

SPONSORI :

S.C. INTERNAȚIONAL TEHNO S.R.L Bârlad

ELENA MONU

LUCREȚIA OPRIȘAN

OVIDIU GALAN

Tipărit la:
S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad
Str. Republicii nr. 85
Tel./Fax: 0235 424170